ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 152 ◆ Четвер, 8 серпня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

«ДАЙТЕ АДРЕСУ КУЗЬМІНСЬКОГО...»

Добратися до Кузьмінського дуже легко. Треба спочатку доїхати до центрального автовокзалу, що на Московській площі, а далі — тролейбусом або автобусом до зупинки кінотеатр «Салют». Коли вам підкажуть, як пройти на вулицю Столєтова, відшукайте будинок № 33. Ото в ньому й живе з дружиною та трьома маленькими дітками Никон Кузьмінський. У нього є й домашній телефон — 265-47-54. Оце і всі координати.

(Закінчення на 10-й стор.)

НА ЗНІМКУ: Никон Володимирович Кузьмінський з сином Макарієм збирає цілющі трави.

Фото Миколи ***КОЗЛОВСЬКОГО.***

Д О КИЄВА прибув Державний міністр Баварії доктор Гебхардт Глюкк. У програмі візиту зустріч з міністром охорони здоров'я УРСР Ю. Спіженком, бесіда у Кабінеті міністрів, відвідання лікарні № 22.

ДО ОФІЦІЙНОГО ВІЗИТУ В УРСР МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УГОРСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Сьогодні в УРСР прибуває з офіційним візитом міністр закордонних справ Угорської Республіки Геза Єсенські.

Народився в 1941 році в Будапешті.

В 1966 році одержав диплом викладача історії та англійської мови, а в 1973 році — з бібліотечної справи. Працював учителем середньої школи, потім науковим співробітником Національної бібліотеки ім. Сечені.

З 1976 року працював на факультеті міжнародних відносин Економічного університету ім. Карла Маркса. В 1980 році став кандидатом наук. В 1989 році був обраний деканом факультету суспільних наук університету.

На запрошення три роки працював у різних університетах США.

Автор багатьох наукових робіт.

Член — засновник Угорського демократичного форуму.

Міністр закордонних справ Угорщини з 22 травня 1990 року.

На Україні висловлюють впевненість, що візит міністра закордонних справ Угорщини сприятиме дальшому зміцненню і всебічному розвитку українсько-угорських відносин.

Прес-центр МЗС УРСР.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 155.000

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки

ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНСЬКОЇ РСР НА 1991 РІК»

У зв'язку з необхідністю компенсаційних виплат населенню, пов'язаних з реформою роздрібних цін, додаткових витрат на фінансування агропромислового комплексу, на підвищення заробітної плати працівникам вугільної промисловості та окремим категоріям працівників невиробничої сфери, здійснення заходів щодо реалізації прийнятих у поточному році законів Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

1. Збільшити Республіканський бюджет Української РСР на 1991 рік по доходах на 9.428.102 тис. карбованців, по видатках — на 40.042.453 тис. карбованців та граничний розмір дефіциту — на 30.614.351 тис. карбованців.

2. У зв'язку з цим внести до Закону Української РСР «Про Республіканський бюджет Української РСР на 1991 рік» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 5, ст. 23) такі зміни і доповнення:

1) статті 2—4 викласти в такій редакції:

«Стаття 2. Врахувати у Республіканському бюджеті Української РСР на 1991 рік надходження доходів по основних джерелах у таких сумах:

	(тис. карбованців)
Податок з обороту	12.169.490
Податок на прибуток підприємств, об'єднань і організацій	5.057.126
Доходи від зовнішньоекономічної діяльності	32.100
Надходження коштів від грошово-речової лотереї	30.000
Стабілізаційний податок з підприємств, об'єднань і організацій (11 процентів від фонду оплати праці)	3.300.000
Податок з обороту на спирт етиловий і олію, що використовуються для промислової переробки	3.907.315
Надходження 50 процентів коштів від фонду уцінки товарів підприємств державної роздрібної торгівлі	100.000
Податок з продажів	1.395.100
Рентні платежі	200.000
Кошти, одержані з місцевих бюджетів на відшкодування банкам різниці в цінах на сільгосппродукцію	5.244.652
Інші податки, збори та неподаткові надходження	1.047.455

Стаття 3. Затвердити на 1991 рік асигнування з Республіканського бюджету на здійснення таких заходів:

	(тис. карбованців)
Фінансування народного господарства	35.723.361
з них на:	
відшкодування різниці в цінах на сільськогосподарську продукцію, інші види продовольчих товарів і деякі види сировинних товарів	21.371.071
відшкодування різниці в цінах на вугілля	9.028.900
Фінансування соціально-культурних заходів	7.018.582
з них на:	
народну освіту і підготовку кадрів	2.747.492
культуру, мистецтво і засоби масової інформації	433.310
охорону здоров'я і фізичну культуру	547.494
охорону материнства і дитинства, виплату пенсій окремим категоріям громадян та інші заходи щодо соціального забезпечення	2.355.386
утримання соціально-культурних закладів агропромислового комплексу	934.900
Фінансування науково-дослідних робіт	843.874
Утримання республіканських органів державної влади та управління судів	473.930
Утримання правоохоронних органів	1.066.511
Утворення фондів	550.000
з них:	
резервний фонд Кабінету міністрів Української РСР	500.000
спеціальний резерв коштів для виконання робіт по ліквідації наслідків стихійних явищ, аварій та катастроф	50.000
На соціальний захист населення у зв'язку з реформою цін	13.252.474

Стаття 4. Із загальної суми асигнувань на утримання республіканських органів державної влади та управління затвердити видатки на утримання:

	(тис. карбованців)
Верховної Ради Української РСР	39.127
апарату Кабінету міністрів Української РСР	12.311
міністерств і відомств Української РСР, місцевих статистичних, судових, фінансових органів, податкових інспекцій та органів Головліту УРСР	422.492».

2) у пункті «в» статті 5 Закону слова «13 процентів прибутку» замінити словами «10 процентів прибутку».

3) доповнити Закон новими статтями 8, 9 і 10 такого змісту:

«Стаття 8. Запровадити, починаючи з другого півріччя 1991 року, внески у розмірі 3 процентів від фонду споживання (фонду заробітної плати) всіх госпрозрахункових підприємств, об'єднань і організацій незалежно від форм власності і підпорядкованості, розташованих на території Української РСР, для фінансування заходів по реалізації Закону Української РСР «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи», з віднесенням зазначених витрат на собівартість продукції (робіт, послуг).

Стаття 9. Встановити на період 1991—1992 років першочерговий, а при необхідності — безспірний порядок стягнення до бюджету та в республіканський позабюджетний фонд стабілізації економіки Української РСР належних платежів.

Стаття 10. Національному банку України забезпечити в 1991 році кредитними ресурсами видатки Республіканського бюджету, які не покриваються бюджетними доходами».

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК

м. Київ
3 липня 1991 року

В наступному номері читайте Закон Української РСР «Про систему оподаткування» та інші закони, що стосуються податків.

ЖИТЛОВИЙ ФОНД В УМОВАХ РИНКУ

Президія Кабінету міністрів УРСР на черговому засіданні розглянула ряд підготовлених за дорученням уряду законопроектів, вирішила деякі кадрові та інші питання.

Програмою переходу республіки до ринкової економіки передбачено, зокрема, провести житлову реформу. Один з перших кроків на цьому шляху — прийняття Закону УРСР «Про приватизацію державного житлового фонду в Українській РСР», проект якого було всебічно обговорено на засіданні. Як вважають його автори, прийняття такого закону прискорить розв'язання житлової проблеми, створить передумови для розширення ринку житла, сприятиме підвищенню зацікавленості громадян у збереженні житлового фонду.

Проект Закону УРСР «Про культуру» має відобразити роль цієї важливої сфери в житті та розвиткові нашого суспільства, гуманізації людського буття, духовному збагаченні, розкритті здібностей і обдаровань кожної особистості. В документі визначено принципи культурної політики в Українській РСР, повноваження і обов'язки державних органів у сфері культури, джерела її фінансового і матеріально-технічного забезпечення.

У центрі уваги законопроекту «Про основи державної науково-технічної політики» такі питання, як роль держави в розвитку науки і техніки, використання передових досягнень людської думки у перетворенні суспільного виробництва та задоволенні потреб населення. Документ визначає форми і методи державного регулювання в науково-технічній сфері, встановлює економічні гарантії для тих, хто працює в ній.

Після відповідного доопрацювання проекти всіх трьох законів будуть внесені до Верховної Ради УРСР.

У порядку контролю проаналізовано хід виконання завдань щодо введення в дію потужностей по виробництву спеціальних продуктів дитячого харчування, встановлених Постановою Ради Міністрів УРСР від 22 вересня 1988 року.

Відзначено, що дане урядове рішення виконується незадовільно. За два попередні роки введено в експлуатацію потужності, на яких виробляється лише четверта частина від передбаченого обсягу молочних продуктів і п'ята — плодоовочевих консервів. І цього року стан справ з будівництвом зазначених об'єктів не поліпшується.

На засіданні визначено конкретні строки закінчення комплектації та введення в дію намічених до пуску в 1991 році дванадцяти об'єктів, а також відповідальних за це посадових осіб. Враховуючи допущене відставання по реалізації завдань, передбачених названою постановою, вирішено розробити програму розвитку потужностей і збільшення обсягів виробництва продуктів спеціального дитячого харчування.

Розглянуто питання про відведення земель підприємствам і організаціям інших республік.

Відповідним міністерствам і відомствам доручено оперативно підготувати пропозиції про внесення змін до Земельного кодексу Української РСР щодо відведення земель підприємствам і організаціям інших республік для будівництва житла.

Президія Кабінету міністрів УРСР призначила **В. Г. Федорова** постійним представником Кабінету міністрів УРСР при Кабінеті міністрів СРСР. Призначено також головами державних комітетів УРСР: по оборонній промисловості і машинобудуванню — **А. К. Лобова**, по сприянню малим підприємствам і підприємництву — **М. Я. Сидоренка**, по нагляду за безпечним веденням робіт в атомній енергетиці — **М. О. Штейнберга**.

(Укрінформ).

КАПУТ «ХРУЩОБАМ»?

Майже 600 тисяч киян мешкають нині у п'ятиповерхових житлових будинках панельного типу, масове спорудження яких велося у 50—60-х роках за ініціативою М. Хрущова. Квартири тут переважно малометражні, не відзначаються життєвими зручностями. Люди справедливо охрестили таке житло «хрущобами».

Що можна зробити, аби поліпшити побут мешканців цих будинків? «Круглий стіл» на таку злободенну тему організувала редакція газети Київської міської Ради народних депутатів **«Хрещатик»**. В обговоренні проблем узяли участь керівники міської і районних Рад, народні депутати, архітектори, науковці, представники трудових колективів міста, журналісти.

Голова Київської міської Ради і її виконкому Г. Малишевський у вступному слові відзначив, що нині радянські органи столиці республіки заклопотані не тільки спорудженням нового житла, але й реабілітацією тих квартир, які не відповідають елементарним нормам проживання. Саме такими і є вже згадувані «хрущоби». Люди отримали ці квартири 20—30 років тому і не бачать просвітку на щось краще.

— Ми повинні покласти край такому становищу! — твердо заявив голова Київради.— Треба визначити час реконструкції «хрущоб», перебудувати їх так, аби вони набрали додаткової міцності і комфортності, були придатними для життя не тільки сьогоднішнім мешканцям, а й прийдешнім поколінням.

Учасники «круглого столу» внесли багато конкретних, часом альтернативних пропозицій, спрямованих на розв'язання проблеми. Наводилися приклади вдалої реконструкції такого житла у Москві, Мінську, інших великих містах країни і навіть у Франції. Своїм досвідом французькі містобудівники сьогодні діляться з будівельниками Свердловська. Щоправда, застарілі квартири у Франції розміщені на двох рівнях. І все ж фірма «Аркан» веде інтенсивну реконструкцію такої забудови. Уряд Франції фінансує ці роботи.

Керівникам міськвиконкому рекомендовано створити робочу групу, яка б підготувала питання на розгляд виконавчого комітету. Люди з «хрущоб» повинні знати, коли і що буде з їхніми будинками.

* * *

Проблема «хрущоб» не обмежується Києвом. Такі ж великі житлові масиви забудови 50—60 років є в Харкові, Донецьку, Одесі і Львові, в багатьох інших містах, районних центрах, робітничих селищах і навіть у селах. Редакція газети «Голос України» готова сприяти всім у справі обміну досвідом і обнародуванні пропозицій щодо ділового розв'язання цієї наболілої проблеми. Чекаємо ваших листів.

ІНВАЛІДАМ І ПЕНСІОНЕРАМ

У Харкові активно діє Фонд соціального захисту мешканців міста. На початку липня рада Фонду, зваживши свої фінансові можливості, прийняла рішення про додаткові заходи щодо поліпшення матеріального стану інвалідів, пенсіонерів, деяких інших соціальних груп населення. Зокрема,— повідомляє міська газета **«Слобода»**,— вирішено у другій половині 1991 року виділити через районні відділи соціального забезпечення 3200000 карбованців на доплату всім пенсіонерам за віком, а також інвалідам першої і другої груп, які одержують нині пенсію менше 70 карбованців на місяць. Самотні пенсіонери будуть тепер щокварталу отримувати додатково по 50, а ті, хто мешкає у сім'ї — по 30 карбованців. Таким чином, близько 40 тисяч харків'ян матимуть компенсацію за підвищення цін на послуги у перукарнях, лазнях, пральнях, у майстернях лагодження одягу, взуття та ін.

З початку липня цього року встановлено щомісячні виплати по 115 карбованців 53 непрацездатним людям, психічно хворим, підвищено щомісячну стипендію студентам-сиротам у вузах — з 30 до 50 карбованців, а учням технікумів і профтехучилищ — з 20 до 30 карбованців.

Рада Фонду вирішила також виділити 120000 карбованців міській добровільній громадській організації «Армія спасіння» на створення спеціального пансіонату для психічно хворих дітей — інвалідів з дитинства. Близько 130 тисяч карбованців виділено на оплати компенсації молодшим сестрам, сестрам милосердя і довіреним лікарям обласного комітету Товариства Червоного Хреста. Працівникам апарату товариства відмовлено в наданні такої ж пільги за рахунок Фонду.

ТАЛОНИ НА... ТОКСИЧНІСТЬ

Уже більш як півроку в Краматорську, що на Донеччині, діють талони на токсичність автотранспортних засобів, запроваджені міськвиконкомом. Вимога така: кожний автомобіліст і мотоцикліст,— пише обласна газета **«Жизнь»**,— зобов'язаний мати талон токсичності своєї машини і обов'язково двічі на рік проходити перевірку щодо рівня забруднення навколишнього середовища відпрацьованими газами. Заходи, визначені депутатами Ради, дисциплінують водіїв, а тих, хто ставиться байдуже до екологічних проблем, чекає штраф у 30 карбованців.

Вжиті міськвиконкомом заходи дещо поліпшили атмосферу в місті. Але вони знецінюються двома обставинами:

— через Краматорськ пролягає транзитна автотраса, по якій щодня проносяться тисячі автомашин. До них важко застосувати екологічні санкції;

— не вистачає приладів для контролю токсичності вихлопів автотранспорту.

* * *

Підтримуючи ініціативу міськради Краматорська, редакція газети «Голос України» просить обласні, міські і районні Ради народних депутатів республіки повідомити, як вони запобігають забрудненню міст і сіл автотранспортом.

НА ДНІ

Сьогодні їх у нас на Україні чомусь називають по-іноземному: «біч», «бомж», хоча є давнє народне слово: бродяга.

Чернівецька обласна газета **«Буковинське віче»** нещодавно надрукувала ґрунтовну статтю журналіста Юрія Скиби, в якій досліджуються джерела падіння і спосіб життя цих людей. Спираючись на власні зустрічі з багатьма з них, автор пише, що поряд з головними причинами «спускання на дно» — алкоголізмом, розпустою — до цього призводять і численні непродумані, часом жорстокі, немилосердні вимоги нашого суспільного устрою.

Скажімо, вимоги прописки. Наводиться конкретний приклад. Колишній художник-оформлювач В. Мазанов, повернувшись з ув'язнення, де він перебував «...за опір міліціонеру під час бійки», опинився на вулиці у рідному місті. Мати померла, а квартиру передали іншій сім'ї. Немає прописки — ніхто не візьме на роботу. Не працюєш — дармоїд. Тож уже тричі відсидів за бродяжництво. Людині за полудень віку, а за душею — нікого і нічого.

На Буковині офіційно зареєстровано 72 таких бродяг. З них 56 чоловіків і 16 жінок. Скільки незареєстрованих — ніхто не знає. Але якщо взяти і наведені цифри за середні по республіці, то ні громадськість, ні уряд не можуть залишатися байдужими. Адже не секрет, що з кожним днем з часу перебудови ми дедалі частіше помічаємо у містах і селах бродяг, жебраків, нероб, злочинців.

Начальник відділу охорони громадського порядку Чернівецького обласного управління внутрішніх справ М. Власов звертає увагу на особливу обставину: нині трудові колективи практично самоусунулися від роботи з «важкими співробітниками». Кому приємно возитися з п'яницями, ледарями? Їх просто звільняють з роботи: йдіть, куди очі бачать. Міліція практично лишилася наодинці з такими людьми, порушниками громадського порядку. Ще складніше з тими, хто відбув покарання, повернувся з ув'язнення. Керівники навіть базових підприємств, засвідчує начальник Чернівецького приймальника-розподільника Ф. Брюхович, усіма правдами і неправдами намагаються відфутболити колишнього в'язня, бо і від доморощених порушників трудової дисципліни нині голова обертом іде.

— Де ж вихід? — запитує автор.— Може, за законом природного відбору, перестати панькатися з бродягами?

До речі, у тому ж приймальнику-розподільнику лише на місячне харчування одного з них витрачається 90 карбованців, що дорівнює пенсії багатьох добропорядних громадян, які чесно трудилися увесь свій вік. А, може, повернутися до жорстоких методів створення примусових таборів праці? М. Власов вважає, що треба негайно створювати спеціалізовані реабілітаційні центри для громадян, які вступили у конфлікт з законом і опинилися на узбіччі життя. І в першу чергу для звільнених з «місць віддалених» — головного джерела поповнення лав бродяг. Не є таємницею: вчорашній в'язень — небажана особа ні для роботодавця, ні для житлоадвця. Поткнеться бідолага туди-сюди, не знайде розуміння і знову — в «малину».

Як альтернативу автор на завершення пропонує:

«Може б, за зразком цивілізованих країн, і в нас відкрити для бездомних нічліжки, де за мінімальну платню і без будь-яких документів був би хоч тимчасовий притулок та харч?.. А при нічліжках можна організувати громадські роботи або бюро замовлень на одноразову чи й постійну трудову діяльність».

Думаємо, що порушена газетою проблема заслуговує уваги всіх місцевих Рад республіки.

ЗВЕРНЕННЯ РАДИ ГОЛОВНИХ АРХІТЕКТОРІВ МІСТ УКРАЇНИ

За ініціативою Державного комітету Української РСР у справах архітектури, будівництва та охорони історичного середовища, а також архітектурної громадськості створено Раду головних архітекторів міст республіки. Метою її роботи є підвищення професіональної відповідальності архітекторів, розвиток архітектури і містобудування та захист прав містобудівників. Рада також ставить за мету подання конкретної допомоги містам, обмін досвідом, впровадження передових структур управління містобудівним процесом, розвитком міст.

Засідання ради на запрошення виконкомів проведені в Запоріжжі та Полтаві. Обл- і міськвиконкоми цих міст, депутатський корпус висловили подяку раді за пропозиції та рекомендації з конкретних питань, які буде покладено в основу програми розвитку цих міст.

На установчому засіданні було прийнято звернення ради.

Архітектура і містобудування на сучасному етапі розвитку нашого суспільства втратили ті канони зодчества, що складалися століттями, і перетворилися в звичайне скупчення будівель.

Становище, в якому перебувають система суспільних інститутів, народне господарство, міжнаціональні відносини, призвело до глибокої кризи наших міст. В історії цивілізації вони завжди були осередками й опорою демократії. Розвиток міст, формування повноцінного середовища для життя городян є найважливішими умовами розкриття політичного, економічного та культурного потенціалу держави, виховання особистості.

Сьогодні успіх будівництва багато в чому залежить від швидкого реагування архітектурно-містобудівних служб на потреби кожного дня, при цьому архітектор як керівник процесу формування міського середовища не може, не має права помилятись. Усі роки він був спеціалістом, якому «допомагали» робити помилки непрофесіональні адміністративні структури управління. Звідси й «розповзання» території міста, функціональна посмужність, перезавантаження транспортних артерій, порушення історичного середовища, різке погіршення гігієнічних та екологічних умов.

На жаль, наші міста — це нестача всього: чистого повітря, житла, об'єктів соціальної сфери, енергії, інвестицій, самоврядування і... культури.

Технократичне мислення було породжене специфічною орієнтацією на розвиток галузей промисловості з порушенням елементарних основ містобудування. Десятиріччями диктат відомств був головним у розвитку міст. І зараз суспільство повною мірою пожинає «плоди» цього пріоритету...

Природа втомилася! Тільки спільні зусилля всіх причетних до цього можуть вирішити проблему відтворення природного середовища, вдосконалення обліку й регулювання демографічних процесів України.

Містобудування має бути гуманістичним. Архітектурі необхідно повернутися до свого природного стану — бути творцем життя, краси, почуттів.

Ми захоплюємось архітектурно-художньою спадщиною міст минулого, думаємо про прекрасні міста майбутнього і не можемо створити оптимального міста сьогодення. Всі суспільні інтереси спрямовані в майбутнє, при цьому забувається, що його фундамент — це сьогоднішній день, і він повністю залежить від нас.

Архітектурна єдність — головна проблема сучасного містобудування. Ми облишили думати категоріями ансамблю.

При вирішенні проблем формування соціального та естетичного середовища міст у центрі уваги має бути людина з усім комплексом її потреб та інтересів, а не тільки квадратний метр житла.

Потрібен, якісно новий рівень організації простору, професіонального підходу до вирішення проблем розвитку міст.

Ми закликаємо місцеві Ради народних депутатів, їх виконавчі органи, державні та громадські організації:

— приймати рішення, пов'язані з розвитком міст і населених пунктів, виключно на науково-проектній основі;

— не допускати порушення містобудівної дисципліни, сваволля галузевих міністерств і відомств, окремих громадян;

— сприяти підвищенню професіонального рівня працівників архітектурно-будівного комплексу, ролі й авторитету архітектора, розширення його прав.

Ми просимо пройнятися загальною відповідальністю за справу формування високоестетичного соціального середовища міст республіки.

Ми сподіваємось на всебічну підтримку нашої діяльності з боку органів управління, галузевих відомств, підприємств і організацій, широких кіл населення.

Висловлюємо впевненість у тому, що нові структури управління Радянської влади докладуть усіх зусиль до того, щоб наші міста стали джерелом стимулів і демократичного регулювання соціально-економічних відносин, центрами, які забезпечать громадянам республіки сучасний рівень культури розвитку, а також естетично повноцінне й екологічно чисте середовище для всієї сукупності життєвої діяльності кожного з нас.

Архітектура має стати загальною справою, справою кожного, і в цьому успіх розвитку міста, підвищення рівня життя народу України.

Рада головних архітекторів міст України.

Телеграфним рядком з Кіровограда

КИЯНИ, ПОСПІШАЙТЕ!

Більше 20 днів у столичному виставочному салоні триває друга персональна виставка творів живопису та графіки кіровоградського художника Григорія Гнатюка. Перша відбулася у картинній галереї обласного центру і мала величезний успіх. Молодий художник виніс на суд глядачів 75 творів, тематичним заспівом до яких є полотно «Благовіст».

СВІЙ БАБИН ЯР

Краєзнавець Р. Любарський знайшов архівні документи та живих свідків фашистського геноциду проти кіровоградських євреїв. Поблизу Соколівських хуторів зарито до чотирьох тисяч трупів постраждалих від рук фашистських катів наприкінці 1941 року.

І МИ НЕ ГІРШІ, ТОБТО НЕ КРАЩІ

Міським центром зайнятості зареєстровано 405 чоловік, з них 68 направлено на виробництво. Офіційно вже маємо троє безробітних, які одержують відповідну допомогу. Прогнози ж невтішні. Очікується, що до кінця місяця в місті налічуватиметься 9 тисяч безробітних.

КОСУ — ПІД КОРІНЬ

Дві пасажирки поїзду Одеса — Знам'янка, прокинувшись уранці, ледь отямилися. Та й як було не злякатися: їхні пишні коси були кимось зрізані. Невідомо, хто так зло жартує — одесити чи кіровоградці. Втім, такий випадок не перший на цьому маршруті.

БОГ ЛЮБИТЬ ТРІЙЦЮ!

Третього судового засідання виявилося замало, щоб визначити, хто був правий, а хто винен в інциденті, коли з нагоди Дня Незалежності біля пам'ятника Шевченку рухівцями було встановлено жовто-блакитний прапор. Слухання справи відкладено втретє, тепер вже на невизначений термін.

Сергій ЗАПОРОЖАН.

Кіровоград.

РАДІОАКТИВНИЙ БАБАЙ

Про що говорять

Астролог Павло Глоба не раз говорив: зірки вказують на потужний потік радіації у Західному регіоні України в 1995 році. Львів'яни запідозрили, що прогнози збуваються, мабуть, передчасно.

Кваплива конверсія, яка подекуди нагадує антиалкогольну кампанію, призвела до того, що одна військова частина, переїхавши з львівської вулиці Шевченка в інше місце, залишила по собі джерела радіоактивного випромінювання, зокрема свинцеві контейнери (колби). Через безгосподарність військової частини, підпорядкованої, до речі, не Прикарпатському військовому округу, а безпосередньо Кабінету міністрів СРСР, рівень радіоактивності на цій території значно перевищував природний фон. А частина згаданих контейнерів потрапила до рук підлітків. Нині джерела радіоактивності уже вилучено, підлітки отримали, за даними спеціалістів обласної санепідемстанції, незначну дозу опромінення, яка не становить небезпеки для здоров'я. Геологічне дослідження показало, що нині територія уже чиста. За фактом безгосподарності військова прокуратура веде розслідування. І все ж тривоги львів'ян щодо прогнозів Павла Глоби не розвіялися.

Рух зірок на небі легше розшифрувати, аніж наслідки передислокації тих зірок, що на погонах у військових. Де гарантія, що якась військова частина, яких чимало на території Львівщини, знову не залишить «на добру пам'ять» якісь джерела забруднення навколишнього середовища? Нині облвиконком разом із військовими спеціалістами розробляє ряд заходів, спрямованих на унеможливлення подібних «квіточок» і «ягідок» конверсії.

Залишилися й джерела тривоги, пов'язані з мирним атомом. Нині на Львівщині є 44 підприємства й установи, які змушені зберігати на своїх територіях відпрацьовані радіоактивні матеріали. Це своєрідні міни уповільненої дії, спричинені значною мірою недосконалістю Закону про місцеві Ради народних депутатів та місцеве самоврядування. Жителі села Буда під Львовом заблокували захоронення радіоактивних відходів у спеціальному «могильнику», хоча численні комісії та експерти запевняли їх, що радіоактивної небезпеки немає. Зате вона загрожує жителям усієї області, передусім Львова, якщо ситуація не зміниться. Втім, на ділових переговорах облвиконкому з жителями села вдалося досягти консенсусу, і нині залишилося лише кілька сімей, які відстоюють хутірський суверенітет. Отже, є надія на позитивне розв'язання проблеми.

А тим часом чутки котяться і роблять свою недобру справу. Нині вони дуже ускладнюють функціонування обласного онкологічного диспансеру. Деякі незалежні експерти оприлюднили факти про те, що на території лікарні є загадкове приміщення з червоними дверима, біля котрих дозиметр зашкалює на помітці... 1.000 мікрорентген на годину. Для багатьох пацієнтів з цієї лікарні радіологічне лікування стає засобом порятунку, отож не варто пояснювати, звідки беруться відпрацьовані радіоактивні матеріали. І поки село Буда протестує, ці відходи зберігатимуться на території лікарні. Чи небезпечні вони для здоров'я пацієнтів і жителів мікрорайону?

Завідуючий радіологічним відділенням обласної санепідемстанції І. Колянчиков відповів на моє запитання так:

— Червоні двері становитимуть небезпеку тільки тоді, коли хтось надумає оселитися біля них, ще й притулитися плечима.

А доктор медичних наук, професор, завідуючий кафедрою онкології і медичної радіології Львівського медичного інституту Б. Білинський вважає, що нездоровий ажіотаж довкола лікарні дуже вигідний для власників гаражів, які свого часу незаконно зайняли частину території і нині не бажають поступитися місцем. А лікарню слід розширювати, тут катастрофічно бракує місця для смертельно хворих людей.

Мабуть, ніякі небесні світила неспроможні передбачити перебіг і наслідки зіткнення земних інтересів і амбіцій.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».

Львів.

Фото агентства «Євро-ІКС».

Що на кордоні!

ГАЗОПРОВІД, ГОРІЛКОПРОВІД...

Кордон завжди манив злочинців різного гатунку. Не стали винятком й радянсько-угорський та чехо-словацький. Але, якщо раніше тут «плавала» переважно дрібна рибка, то тепер усе частіше навідуються справжні акули підпільного бізнесу. Причому — організованого.

В УВС області нещодавно створено відділ, який активно протидіє злочинцям. Так, наприкінці липня спільно з працівниками УКДБ викрито контрабандну групу угорських громадян, яка протягом тривалого часу займалася незаконною доставкою в СРСР різноманітного товару.

Цього разу було затримано машиніста угорського дизель-поїзда Іштвана Б., який привіз до Чопа цілий арсенал зброї: 109 газових пістолетів «Олімпік-6» італійського виробництва і тисячу патронів до них. У момент передачі «товару» іншому громадянину УР Бейлі П. їх і затримали. Контрабандисти взяті під варту, розшукуються їхні спільники.

Розкрито ще одну злочинну групу — закарпатську, яка спеціалізувалася на транспортуванні до Польщі великих партій горілки. Тепер усім доведеться відповідати перед законом.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

Закарпатська область.

Анонс

ЗАЦВІТЕ ДНІПРОГЕС «ЧЕРВОНОЮ РУТОЮ»

Всеукраїнський фестиваль сучасної пісні та популярної музики відкриється в Запоріжжі 9 серпня на стадіоні «Металург».

Визначено три головні адреси мистецького дійства: стадіон «Металург», Палац спорту «Юність», Палац культури «Жовтневий». Протягом 10 днів відбуватимуться змагання виконавців у жанрі поп-музики, рок-музики, співців-бардів. Перед запоріжцями та численними гостями виступатимуть лауреати минулого фестивалю, буде окремий концерт «Українці всіх країн, кохаймося!» — його дадуть учасники «Червоної рути-91» з-за меж України.

Для тих, хто не зможе дістати квитки на стадіон чи до палаців пропонуються супутні заходи: концерти авангардівської поезії та імпровізованої музики «Хто хоче!», молодіжні забави «Зажинки любові», народні свята Маковея, Обжинки, Розговіння. З-поміж інших акцій програмою передбачається екологічний похід-скорбота. Демонструватимуться українські фільми, відбуватимуться щоденні богослужіння на Вознесенському майдані.

Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент «Голосу України».

Передплата-92

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ... БУДЕТЕ ПІДКО...

ДО ВІДОМА КЕРІВНИКІВ ЗАВОДІ... ОРГАНІЗАЦІЙ, КОЛГОСПІВ ХМЕЛ...

Хмельницьке виробниче об'єднання ковал... ладнання «Прігма-прес», де генеральним ... Опанасович ВАСИЛИШИН, оголошує ко... області на кращу передплату газети

«ГОЛОС УКРАЇНИ»

Трудовий колектив, який найбільше п... на 1000 працюючих з участю адміністра... передплатою на газету переможців змаг... передплати для багатодітних та одиноких... тощо,— отримає **першочергове право пр... нішний автомат АВ-4115 для виробництва... го, мідного, латунного, алюмінієвого дроту... на виробляти іншу продукцію, скажімо, ш...**

Конструкція цього малогабаритного ве... швидке виготовлення продукції, безпечні... ні, низький рівень шумів, легку наладку ... ханізмів.

Якщо Вас зацікавив цей апарат, акти... передплату «Голосу України». Організато... міністрація ВО КПО — в ініціативному п... ватиме передплатою на газету «Голос Укр... робітників.

За довідками звертатися: ВО КПО.
Тел.: (03800) 6-49-26
Факс (03800) 9-25-86.
Хмельницький корпункт «Голосу Украї...
Тел., Факс (03800) 6-78-14.

Факт

У ХАРКОВІ ЖАРКО

Незважаючи на 30-ти градусну спеку і на час відпусток, політичні пристрасті навколо майна обкому КПУ не лише не вщухають, а все більше розгоряються. «Голос України» вже повідомляв про пікетування «штабу» обласної організації харківських комуністів, про переслідування організаторів пікету та суди над ними. Однак, нехтуючи новими адміністративними санкціями, у понеділок Рух, Демократична партія України, деякі інші громадські організації знову розпочали акції протесту біля приміщення обкому партії.

На цей раз, згідно з дозволом міськвиконкому, пікетування триватиме протягом тижня щодня з 16 до 20 години. До відомих вимог пікетуючих: приміщення обкому КПУ — хворим дітям, обкому комсомолу — громадським організаціям, підпільний готель — у володіння міста; — тепер додались іще й нові — негайне виведення парткомів за межі підприємств та установ, повна департизація правоохоронних органів.

Прокуратура міста опротестувала рішення міськвиконкому про дозвіл пікетувати обком партії, як таке, що суперечить Конституції УРСР. Однак міськвиконком наведені аргументи не визнав переконливими і рішення не відмінив.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».

Харків.

На пло... люції в ... ка. У та... домагати... Олександ... колишні... сіонерка, ... шерокю ... ку. Прит... миї Іван... ласті. На... зокрема ... В. Машт... жена.

Приві... ло. Лю... розповід... за читан... Симонен... ну Украї... редплачу... газети і ... ло «удос...

МОР...

Група ... аварійно-... йомних ... робіт — ... ціалістів ... ротися з...

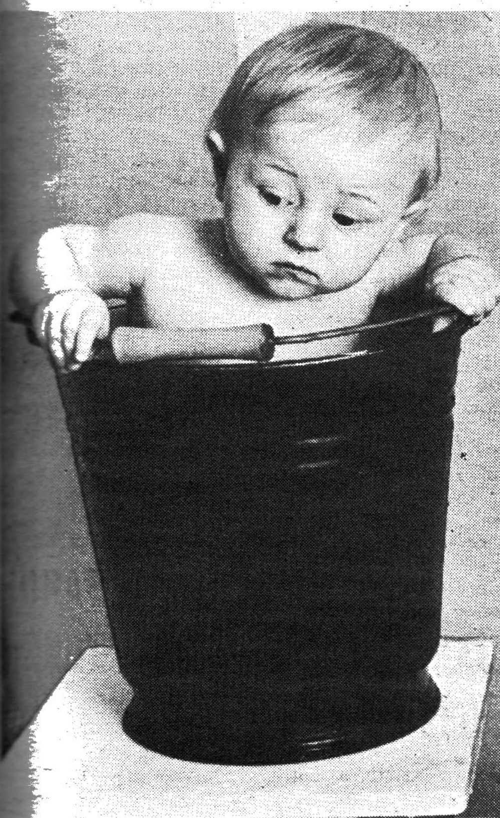
«...

Наста... ШВСМ-... Секунд... поздоро... го хлоп... перегра... чемпіон... «Ільвес... (2:0, 2:1... чилися: ... нцикіс... (24), Бу... — Райн...

Це бу... турнірі ... їни», я...

— П... кола», ... фіннів А... мої підс... ставили... складі ... молодь. ... не, гол... невдачі. ... просто ... поздоро... же не... «хоча, ...

...НИЙ БАБАЙ

...рорентген на годину. Для багатьох пацієнтів з цієї лікарні радіологічне лікування стає засобом порятунку, отож не варто пояснювати, звідки беруться відпрацьовані радіоактивні матеріали. І поки село Буда протестує, ці відходи зберігатимуться на території лікарні. Чи небезпечні вони для здоров'я пацієнтів і жителів мікрорайону?

Завідуючий радіологічним відділенням обласної санепідемстанції І. Колянчиков відповів на моє запитання так:

— Червоні двері становитимуть небезпеку тільки тоді, коли хтось надумає оселитися біля них, ще й притулитися плечима.

А доктор медичних наук, професор, завідуючий кафедрою онкології і медичної радіології Львівського медичного інституту Б. Білинський вважає, що нездоровий ажіотаж довкола лікарні дуже вигідний для власників гаражів, які свого часу незаконно зайняли частину території і нині не бажають поступитися місцем. А лікарню слід розширювати, тут катастрофічно бракує місця для смертельно хворих людей.

Мабуть, ніякі небесні світила неспроможні передбачити перебіг і наслідки зіткнення земних інтересів і амбіцій.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».
Львів.

Фото агентства «Євро-ІКС».

Передплата-92

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ «ГУ» — БУДЕТЕ ПІДКОВАНІ

ДО ВІДОМА КЕРІВНИКІВ ЗАВОДІВ, БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, КОЛГОСПІВ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ

Хмельницьке виробниче об'єднання ковальсько-пресового обладнання «Прігма-прес», де генеральним директором Сергій Опанасович ВАСИЛИШИН, оголошує конкурс на території області на кращу передплату газети

«ГОЛОС УКРАЇНИ».

Трудовий колектив, який найбільше передплатить газети на 1000 працюючих з участю адміністрації — преміювання передплатою на газету переможців змагання, оформлення передплати для багатодітних та одиноких, малозабезпечених тощо,— отримає **першочергове право придбати найдефіцитніший автомат АВ-4115 для виробництва цвяхів із стального, мідного, латунного, алюмінієвого дроту. На автоматі можна виробляти іншу продукцію, скажімо, штифти.**

Конструкція цього малогабаритного верстата забезпечує швидке виготовлення продукції, безпечність в обслуговуванні, низький рівень шумів, легку наладку і швидку зміну механізмів.

Якщо Вас зацікавив цей апарат, акти[illegible] включайт[illegible] в передплату «Голосу України». Організатор[illegible] конкурсу — адміністрація ВО КПО — в ініціативному порядку теж преміюватиме передплатою на газету «Голос України» своїх кращих робітників.

За довідками звертатися: ВО КПО.
Тел.: (03800) 6-49-26
Факс (03800) 9-25-86.
Хмельницький корпункт «Голосу України».
Тел., Факс (03800) 6-78-14.

РЕПЕТИЦІЯ КА...

Виконком Нікопольської районної Ради заборонив «в'їзд на територію району транспортних засобів із групами пасажирів, які направляються з інших областей, інших регіонів країни для проведення різних семінарів і інших заходів. Обмежується в'їзд особистого транспорту. Рішенням зобов'язано виставити при в'їзді на територію району охоронно-карантинні і ветеринарно-міліцейські пости». Пропускними такі пропускні пункти, як і карантин, усього два тижні.

— Зняли ми їх тимчасово, — пояснив головний ветеринарний лікар району С. Голяков, — в разі потреби поновимо. Нам худобу треба берегти. Ніякої іншої мети перед собою ми не ставили...

Хто проти профілактики хвороб? Обома руками за те, щоб на ферми ніхто сторонній не потрапляв, щоб тут були дизбар'єри і т. д. Та якщо вводився карантин на весь район, то все це повинно б існувати в першу чергу на фермах.

Подробиці

Під'їжджаємо до літнього табору для корів колгоспу «Борисівський». Ніяких дизбар'єрів немає. Вхід на територію вільний. При в'їзді на ферму (до зимових корпусів) є дизбар'єр, але його не заправляли щонайменше рік — порожніє канава. Вільно заїжджаємо на територію — ніхто не зупиняє. Ферма необгороджена, заходь, звідки захочеш.

— Ми виставляли санпости і робили дизбар'єри при в'їзді у село (?), а на фермі цього не робили, — пояснює завфермою...

Хотів би... у щирості... введення к... мене, було... те колесо... туберкульо... ногами його... друге, вво... два тижні, ... но. Та й о... села, а фе... призволящ... карантин?

Можливо... тільки всі... дують мен...

До речі

21.07.91 р. в с. Дніпрово-Кам'янка Верхньод...ну Дніпропетровської області згідно з прог...гічних заходів «Козацькими шляхами» повин... козацьку могилу. Того дня всі підходи до сел... цією, а на головному шляху був шлагбаум з ...тин». Міліцію не звинувачую, вона виконува... дав? Хто забороняв вільне пересування гром... ласті?

Може, ви знаєте, у кого це запитати?

З повагою до поміркованої, але чесної га... і передплатник **Микола БІЛЕНКО.**
Дніпродзержинськ (Кам'янське).

...рдоні!

...РІЛКОПРОВІД...

...а протягом ...ималася не... ...ою в СРСР ...вару.

...ло затрима... ...рського ди... ...ітвана Б., ...Йопа цілий ...09 газових ...ік-6» іта... ...цтва і тися... ...их. У мо... ...вару» ін... ...у УР Бей... ...затримали.

Контрабандисти взяті під варту, розшукуються їхні спільники.

Розкрито ще одну злочинну групу — закарпатську, яка спеціалізувалася на транспортуванні до Польщі великих партій горілки. Тепер усім доведеться відповідати перед законом.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

Закарпатська область.

Факт

У ХАРКОВІ ЖАРКО

Незважаючи на 30-ти градусну спеку і на час відпусток, політичні пристрасті навколо майна обкому КПУ не більше не вщухають, а все більше розгоряються. «Голос України» вже повідомляв про пікетування «штабу» обласної організації харківських комуністів, про переслідування організаторів пікету та суди над ними. Однак, нехтуючи новими адміністративними санкціями, у понеділок Рух, Демократична партія України, деякі інші громадські організації знову розпочали акції протесту біля приміщення обкому партії.

На цей раз, згідно з дозволом міськвиконкому, пікетування триватиме протягом тижня щодня з 16 до 20 години. До відомих вимог пікетуючих: приміщення обкому КПУ — хворим дітям, обкому комсомолу — громадським організаціям, підпільний готель — у володіння міста; — тепер додались іще й нові — негайне виведення парткомів за межі підприємств та установ, повна департизація правоохоронних органів.

Прокуратура міста опротестувала рішення міськвиконкому про дозвіл пікетувати обком партії, як таке, що суперечить Конституції УРСР. Однак міськвиконком наведені аргументи не визнав переконливими і рішення не відмінив.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».

Харків.

Знак біди

КРАЩЕ ВМЕРТИ?..

На площі Жовтневої революції в Києві знову голодовка. У таки[illegible]осіб [illegible]шила домагатися правди Любов Олександрівна Стадниченко, колишній політв'язень, пенсіонерка, яка ще працює акушеркою у пологовому будинку. Приїхала вона з Коломиї Іван[illegible]ранківськ[illegible] області. Н[illegible]итешню [illegible]аду, зокрема на голову міськради В. Машталера, вона й ображена.

Привід прозаїчний — житло. Любов Олександрівна розповідає, що у 1969 році за читання віршів Василя Симоненка, за тост «За вільну Україну», за відмову передплачувати російськомовні газети і тому подібне її було «удостоєно» ярлика агітатора-антирадянщика і засуджено. Відбувши покарання, переїхала до Надима (Далека Північ). Її двічі страшно побили незнайомі молодики, двічі звільняли з роботи. Після року безробіття й життя впроголодь з офіційною довідкою про відмову у працевлаштуванні вибралася в рідну Коломию. Правда, через місяць і тут потрапила до лікарні — збила машина.

З 1987 року мешкає у Коломиї з надимською пропискою (у неї там залишилася квартира, речі і робота, поновлення на якій вона й досі домагається). Позаяк у старшої сестри в горілій хаті жити виявилося не з руки, пристала на прохання немічної, хворої сусідки мешкати у неї і доглядати. Коли ж старенька померла, ЖЕК через суд відбирає у неї і це однокімнатне помешкання. Суд відібрав і надимську квартиру.

— Я ж понад 15 років пропрацювала на Півночі і маю право цю квартиру в Коломиї викупити, до того ж є закон про реабілітацію жертв політичних репресій...

Я написала листа Голові Верховної Ради УРСР, тому й приїхала з хворим серцем сюди. Або вмерти, або переконатися, що прожектами про побудову храмів матері-Україні ми не забудемо про дах над головою маленьким людям цієї самої України.

Анатолій БЕНЬ.

Уточнюємо

МОРСЬКІ РЯТІВНИКИ У ПРИКАРПАТТІ

Група спеціалістів із загону аварійно-рятівних, судно-підйомних та підводно-технічних робіт — усього дев'ятеро спеціалістів — допомагають боротися з нафтовою плямою на Дністрі. Морським рятівникам незвично працювати на швидкоплинній річці, та зарадити Хотина вони локалізували го... біді більше нікому. У районі ловну масу нафти, не пускають її нижче за течією, намагаються видалити з річки. Вище цього місця бруду ще чимало, часом він укриває до 10 відсотків водного дзеркала.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».

АЗ...

«Я...

Тисячі п... полі. Але н... лись добрі... коментар за... політичного...

— Мат... справді пер... але ж вона... за — у М... іншого пла... про примх... «зірки», але... заплановано... кантів і ди... спокоївся. ... ма Азіза ... 15.30. Але ... з Москви: ... назад?» Я ... варіанти: р... спеціальним... віть «Волго... ультиматум... на ранок!»... через Хар... — нові ул... рез близьк... бу: «Відпра... ськовим літ... вона сама ... цю забаган... військові о... тут нова ви...

«ШКОЛЯРІ» — ПОРУШНИКИ СПОКОЮ

Наставник команди ШВСМ-«Сокіл» Олександр Сеуканд приймав численні поздоровлення. Ще б пак, його хлопці красиво і впевнено переграли багаторазового чемпіона Фінляндії клуб «Ільвес» (Тампере) — 4:1 (2:0, 2:1, 0:0). У киян відзначилися: Крамаренко (3), Свинцицький (8), Млинченко (24), Бурханов (40); у гостей — Раййоя (31).

Це була друга сенсація на турнірі Кубка «Голосу України», який триває в Києві.

— Після виграшу в «Сокола», — сказав наставник фіннів Анатолій Богданов, — мої підопічні поблажливо поставилися до суперника, в складі якого грає переважно молодь. Але не це, як на мене, головна причина нашої невдачі. «Школярі» зіграли просто чудово. З чим їх і поздоровляю. Ця команда дуже необхідна «Соколові», «хоча, на жаль, ще є люди, які мають протилежну думку. Ну а хокеїсти ШВСМ-«Сокіл», як бачимо, упевнено спростовують її...

Дуже високу оцінку переможцям дав і головний тренер братіславського «Слована» (він же — другий тренер національної збірної Чехо-Словаччини) Ярослав Вальтер:

— Здібні, перспективні хокеїсти, — сказав він. — Багатьох з них не відмовився б мати в своїй команді.

З другої спроби успіху добився «Сокіл». Він у важкій боротьбі подолав «Слован» — 6:4 (2:1, 1:2, 3:1). Шайби закинули: у господарів — Сидоров (13, більшість, 42), Синьков (17, 32), Олецький (43), Тужиков (57); у переможених — Дорнїч (9), Пете (21), Іффка (27), Руснак (48, більшість).

Протягом двох періодів шальки терезів схилялися то в один, то в інший бік. Гра була контактною і жорсткою. А в завершальній двадцятихвилинці й поготи пристрасті було розпалилися. Але арбітр зустрічі Друкаренко та його помічники Шафаренко і Бабинець не скупилися на покарання для порушників.

«Сокіл» виявився стійкішим і зібранішим. Тому успіх прийшов до нього.

Після кожної зустрічі відбувається дуже приємна для учасників церемонія: найкращі гравці отримують спеціальні призи: чудової якості лижі з пластика (виробництва Мукачівської фабрики) та яскраві чайники, виготовлені на Полонській порцеляновій фабриці (Хмельницька область).

— У нас, у Татрах, є де взимку покататися досхочу, — сказав братіславець Йожеф Пете. — Запрошу на лижну прогулянку Олега Синькова, який отримав таке прекрасні лижі...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знім... команда... та «Слова... рота братіс...

Сергія...

Анонс

...ОГЕС «ЧЕРВОНОЮ РУТОЮ»

...уватимуться ...ців у жанрі ...узики, спів... ...запорожця... ...и гостями ...уреати ми... ... буде окре... ...раїнці всіх ...» — його ...«Червоної ... України.

Для тих, хто не зможе дістати квитки на стадіон чи до палаців пропонуються супутні заходи: концерти авангардівської поезії та імпровізованої музики «Хто хоче!», молодіжні забави «Зажинки любові», народні свята Маковея, Обжинки, Розговіння. З-поміж інших акцій програмою передбачається екологічний похід-скорбота. Демонструватимуться українські фільми, відбуватимуться щоденні богослужіння на Вознесенському майдані.

Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент «Голосу України».

РЕПЕТИЦІЯ КАРАНТИНУ

Виконком Нікопольської районної Ради заборонив «в'їзд на територію району транспортних засобів із групами пасажирів, які направляються з інших областей, інших регіонів країни для проведення різних семінарів й інших заходів. Обмежується в'їзд особистого транспорту. Рішенням зобов'язано виставити при в'їзді на територію району охоронно-карантинні та ветеринарно-міліцейські пости». Проіснували такі пропускні пункти, як і карантин, усього два тижні.

— Зняли ми їх тимчасово, — пояснив головний ветеринарний лікар району С. Голяков, — в разі потреби поновимо. Нам худобу треба берегти. Ніякої іншої мети перед собою ми не ставили...

Хто проти профілактики хвороб? Обома руками за те, щоб на ферми ніхто сторонній не потрапляв, щоб тут були дизбар'єри і т. д. Та якщо вводився карантин на весь район, то все це повинно б існувати в першу чергу на фермах.

Подробиці

Під'їжджаємо до літнього табору для корів колгоспу «Борисівський». Ніяких дизбар'єрів немає. Вхід на територію вільний. При в'їзді на ферму (до зимових корпусів) є дизбар'єр, але його не заправляли щонайменше рік — порожніє канава. Вільно заїжджаємо на територію — ніхто не зупиняє. Ферма необгороджена, заходь, звідки захочеш.

— Ми виставляли санпости і робили дизбар'єри при в'їзді у село (?), а на фермі цього не робили, — пояснює завфермою Р. Сафонова.

Хотів би не сумніватися у щирості С. Голякова. Але введення карантину, як на мене, було потрібне, як п'яте колесо до воза. По-перше, туберкульоз — не ящур, заногами його не принесеш. По-друге, вводити карантин на два тижні, вибачте, несерйозно. Та й охороняти в'їзди у села, а ферми залишати напризволяще, — який же це карантин?

Можливо, помиляюся, та тільки всі ці заходи нагадують мені рішення президії сусідньої Томаківської районної Ради народних депутатів «Про невідкладні заходи щодо зміцнення законності і правопорядку в районі», прийняте у грудні минулого року: «Враховуючи громадську думку населення району, вважати недоцільним проведення таких масово-політичних заходів, які негативно відбиваються на суспільних стосунках, порушують громадський спокій, пропагують петлюрівсько-бандерівську символіку та дискредитують суспільно-політичний лад».

Так томаківська влада, порушуючи і Конституцію, і права людини, готувалася зустріти перед Різдвом колядників із західних областей України. Наближається святкування 500-річчя запорозького козацтва. Чи не до нього провело «репетицію» карантину нікопольське керівництво?

Пилип ЮРИК,
кореспондент обласної молодіжної газети «Прапор юності».
Дніпропетровська область.

До речі

21.07.91 р. в с. Дніпрово-Кам'янка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області згідно з програмою культурологічних заходів «Козацькими шляхами» повинні були вшанувати козацьку могилу. Того дня всі підходи до села охоронялися міліцією, а на головному шляху був шлагбаум з табличкою «Карантин». Міліцію не звинувачую, вона виконувала наказ. Хто його дав? Хто забороняв вільне пересування громадян у межах області?

Може, ви знаєте, у кого це запитати?

З повагою до поміркованої, але чесної газети — ваш читач і передплатник **Микола БІЛЕНКО.**
Дніпродзержинськ (Кам'янське).

Світська хроніка

ДРАМА ЖИТТЯ

Нагодившись додому опівдні, пенсіонер Р. із села Українське Талалаївського району застав свою сожительку, теж пенсіонерку, укупі з молодим механізатором. Оскільки Р. вже не раз попереджав порушника домашнього спокою, він мовчки вийшов з хати, а повернувся з сокирою в руках. Наслідки трагічні: проти Р. порушено кримінальну справу. Жінка у лікарні, а третій персонаж драми помер унаслідок травм.

Анатолій СЕНЧУК.
Чернігівська область.

ПРОЗА ЖИТТЯ

Нововолинська міська друкарня почала видавати книги коштом авторів. Першою ластівкою стане збірка прози Євгена Хотимчука «Спокута». Тираж — 10 тисяч примірників.

Тарас ЛЕХМАН.
Волинська область.

Знай наших!

МАЙЖЕ ТОЙ САМИЙ

Олександр Ростиславович Беринг — нащадок уславленого російського мореплавця — працює начальником коксохімстанції Криворізького коксохімічного заводу. Проте думка продовжити справу свого предка не полишала його ніколи. А тут і випадок зручний: біля берегів Аляски проводиться свято «Російська Америка», присвячене 250-річчю експедиції Вітуса Беринга. Школа мандрів і екскурсій Далекого Сходу організувала з цього приводу плавання на спеціально побудованих трьох човнах. На одному з човнів буде капітаном криворіжець Олександр Беринг.

Інформагентство Євро-ІКС.

Знак біди

...РАЩЕ ВМЕРТИ?..

...тневої рево... голодов... шила ...ди Любов ...стадниченко, ...знь, пенс... працює аку... вому будин... на з Коло... ...ськ об... ...аду. ...на міськради ...на й обра...

...ний — жит... ...ександрівна ... 1969 році ... Василя ...ст «За віль... ...відмову пе... ...сійськомовні ...дібне її бу... ...рлика агітатора-антирадянщика і засуджено. Відбувши покарання, переїхала до Надима (Далека Північ). Її двічі страшно побили незнайомі молодики, двічі звільняли з роботи. Після року безробіття й життя впроголодь з офіційною довідкою про відмову у працевлаштуванні вибралася в рідну Коломию. Правда, через місяць і тут потрапила до лікарні — збила машина.

З 1987 року мешкає у Коломиї з надимською пропискою (у неї там залишилася квартира, речі і робота, поновлення на якій вона й досі домагається). Позаяк у старшої сестри в горілій хаті жити виявилося не з руки, пристала на прохання немічної, хворої сусідки мешкати у неї і доглядати. Коли ж старенька померла, ЖЕК через суд відбирає у неї і це однокімнатне помешкання. Суд відібрав і надимську квартиру.

— Я ж понад 15 років пропрацювала на Півночі і маю право цю квартиру в Коломиї викупити, до того ж є закон про реабілітацію жертв політичних репресій...

Я написала листа Голові Верховної Ради УРСР, тому й приїхала з хворим серцем сюди. Або вмерти, або переконатися, що прожектами про побудову храмів матері-України ми не забудемо про дах над головою маленьким людям цієї самої України.

Анатолій БЕНЬ.

Навколомистецькі новини

АЗІЗА: «Я Ж ТЕБЕ ПІДМАНУЛА!»

Тисячі полтавців чекали Азізу Нурмухамедову на Співочому полі. Але концерт було відмінено. Чутки з цього приводу з'явились добрі й співчутливі: у Азізи хвора мати. Але послухаймо коментар завідуючого сектором культмасових заходів громадсько-політичного центру облпарторганізації Володимира ГОЛУБА:

— Мати Нурмухамедової справді перенесла операцію, але ж вона у Ташкенті, а Азіза — у Москві. Тут хвороба іншого плану. Я немало чув про примхи екстравагантної «зірки», але, зустрівши в день запланованого концерту музикантів і директора групи, заспокоївся. Це було зранку, сама Азіза мала прилетіти о 15.30. Але раптом — дзвінок з Москви: «Чим відправите назад?» Я запропонував три варіанти: рейсовим літаком, спеціальним автобусом і навіть «Волгою». У відповідь — ультиматум: «Перенесіть рейс на ранок!» Пропоную виліт через Харків, Київ. Натомість — нові умови, передані через близьку до співачки особу: «Відправте Азізу назад військовим літаком, і тоді, коли вона сама цього забажає». І цю забаганку вдовольнили — військові обіцяли виручити. Аж тут нова вимога: дайте письмове підтвердження з печаткою військової частини і за підписом командира, що літак буде виділено...

У Полтаві на базарі з цього приводу висловилися б однозначно. Але В. Голуб повівся як джентльмен і намагався пояснити, що не варто знущатися над жниварями, котрі прийдуть на концерт, щоб трохи перевести подих. Коли відчув, що його не слухають, пригрозив відправити музик до Москви по шпалах. «Це їхні проблеми!» — відповіли на тім кінці дроту.

...У Азізи є шлягер «Милый мой, твоя улыбка...» Але тут, здається, запахло іншим текстом. А концерт таки відбувся. Наступного дня. Виручили, спасибі їм, Ірина Алегрова, Інна Курд та диктор ЦТ Ангеліна Вовк.

Григорій ГРИНЬ,
власний кореспондент «Голосу України».

Уточнюємо

...РЯТІВНИКИ У ПРИКАРПАТТІ

...із загону ... судно-під... ...дно-технічних ...ев'ятеро спе... ...агають бо... ...плямою на Дністрі. Морським рятівникам незвично працювати на швидкоплинній річці, та зарадити Хотина зони локалізували го біді більше нікому. У районі ловну масу нафти, не пускають її нижче за течією, намагаються видалити з річки. Вище цього місця бруду ще чимало, часом він укриває до 10 відсотків водного дзеркала.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».

...ОЛЯРІ» — ПОРУШНИКИ СПОКОЮ

... команди ... Олександр ... численні ...Це б пак, йо... ...і впевнено ...таторазового ...ндії клуб ...ере) — 4:1 ...киян відзна... ...ко (3), Сви... ...Млинченко ...0); у гостей ...

...сенсація на ...олосу Укра... ...в Києві.

...ашу в «Со... ...наставник ...огданов, — ...жливо по... ...ерника, ...переважно ...як на ме... ...нича нашої ...зіграли ...чим їх і ...оманда ду... ...«Соколові» ...є люди, які мають протилежну думку. Ну а хокеїсти ШВСМ-«Сокіл», як бачимо, упевнено спростовують її...

Дуже високу оцінку переможцям дав і головний тренер братіславського «Слована» (він же — другий тренер національної збірної Чехо-Словаччини) Ярослав Вальтер:

— Здібні, перспективні хокеїсти, — сказав він. — Багатьох з них не відмовився б мати в своїй команді.

З другої спроби успіху добився «Сокіл». Він у важкій боротьбі подолав «Слован» — 6:4 (2:1, 1:2, 3:1). Шайби закинули: у господарів — Сидоров (13, більшість, 42), Синьков (17, 32), Олецький (43), Тужиков (57); у переможених — Дорнич (9), Пете (21), Іффка (27), Руснак (48, більшість).

Протягом двох періодів шальки терезів схилялися то в один, то в інший бік. Гра була контактною і жорсткою. А в завершальній двадцятихвилинці й поготів пристрасті було розпалилися. Але арбітр зустрічі Друкаренко та його помічники Шафаренко і Бабенко не скупилися на покарання для порушників.

«Сокіл» виявився стійкішим і зібранішим. Тому успіх прийшов до нього.

Після кожної зустрічі відбувається дуже приємна для учасників церемонія: найкращі гравці отримують спеціальні призи: чудової якості лижі з пластика (виробництва Мукачівської фабрики) та яскраві чайники, виготовлені на Полонській порцеляновій фабриці (Хмельницька область).

— У нас, у Татрах, є де взимку покататися досхочу, — сказав братіславець Йожеф Пете. — Запрошу на лижну прогулянку Олега Синькова, який отримав також прекрасні лижі...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На приз «Голосу України»

На знімку: момент гри між командами ШВСМ-«Сокіл» та «Слован» — атака на ворота братіславців.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Футбол. Чемпіонат СРСР, вища ліга. «Спартак» (Владикавказ) — ЦСКА — 1:1.

ПОГОДА

8 та 9 серпня опадів на Україні не передбачається. Вітер змінних напрямків, 3—5 метрів за секунду. Температура повітря вдень 27—34, вночі 15—20 градусів.

По Києву та області сьогодні вдень без опадів. Вітер слабкий. Температура повітря 27—31 градус, у місті Києві близько 30 градусів.

Чергова по випуску новин Людмила БАРАНЕВИЧ.
Тел. 441-88-26.

Міністерське крісло

«НА МОЮ ДУМКУ, ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОБЛЕМИ НЕ ІСНУЄ...»

З ДОСЬЄ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ»

ТКАЧЕНКО Олександр Миколайович, державний міністр — міністр сільського господарства України. Народився в березні 1939 року на Київщині (нині — Шполянський район Черкаської області). Батько і мати — селяни. У 1956 році закінчив десятирічку. Два роки пропрацював слюсарем Шполянської АТС, потім РТС. Був задум цілком присвятити себе спорту (мав перший спортивний розряд з футболу).

З першої спроби вступив на агрофакультет Білоцерківського сільськогосподарського інституту. По закінченні направлено агрономом у Таращанський район Київської області. Через сім років роботи (у 30 років) — перший секретар Таращанського райкому партії.

Інформація для роздумів: за дві п'ятирічки роботи першого секретаря Таращанського райкому партії Ткаченка в районі удвічі зросли основні показники виробництва.

Закінчив Вищу партійну школу і водночас заочно навчався в аспірантурі Уманського сільськогосподарського інституту. Після 19 років роботи на Київщині направлений на Тернопільщину, де обирається головою Тернопільського облвиконкому.

Інформація для роздумів: на час обрання Ткаченка головою облвиконкому Тернопільська область мала мінусовий баланс по сільському господарству — 18,7 мільйона карбованців. Залишив область з прибутками понад 200 мільйонів карбованців.

У 1985 році (в 42 роки) затверджений міністром сільського господарства України.

У 1986 році — перший заступник Голови Держагропрому УРСР, через три роки — Голова Держагропрому України, ще через рік — перший заступник Голови Ради Міністрів УРСР. І на сьогодні — державний міністр — міністр сільського господарства України.

— Починаючи з 1953 року щодо села було прийнято 81 постанову, а їх виконання в середньому дорівнює одинадцяти відсоткам. Що ви вважаєте найболючішим місцем села і над чим думаєте працювати не тільки на папері?

— Ще працюючи першим секретарем райкому партії, зрозумів, що головне — це соціальний розвиток села. Людина тягнеться до добра. Якщо їй краще в місті — їде в місто, якщо в селі — все одно повернеться. Тому ще тоді я собі взяв за правило у будь-яку пору року на ферми в туфлях ходити... і не спотикатися. І за десять років роботи в районі мені це вдалося.

Тож, розробляючи разом з народними депутатами Закон «Про пріоритетний розвиток села», я основну увагу приділяв якраз тому, що дасть можливість нашим людям нормально жити, а отже, з великою віддачею працювати. А яка це буде форма господарювання: колгоспна, радгоспна, міжгосподарська чи фермерство — то вже наступне питання...

Минуло вже шість років, як я пішов з облради, але й сьогодні з дорогою душею їду туди і мене приймають, як рідного. І немає жодного району в Тернопільській області, де за час моєї роботи не було б оновлено з десяток сіл. Я тоді поставив мету — щороку оновити два села в кожному районі. За п'ятирічку якраз 10 сіл виходило.

Прийшовши сюди, увесь 1985 рік вивчав, придивлявся, порівнював, радився з товаришами. Справа в тому, що наша республіка — це величезна держава, і рівень розвитку, і кліматичні умови, і підходи до роботи різних регіонів України дуже різноманітні...

— Чи доводиться вам тепер відмовлятися від уже зробленого?

— Ще недавно на всіх плакатах малювали: труби, поле і десь там, далеко, трактор. Той трактор так і залишився десь там — на віддалі. Посадили нещасного тракториста за кермо, і він на ньому, як на сокирі, трясеться й донині.

Тож наступне питання — спеціалізація нашого сільського господарства. Моє, так би мовити, головне уподобання в роботі — розробка спеціалізації колгоспно-радгоспної системи нових організаційних форм. Десь у 1968—72 роках було прийнято ряд урядових постанов щодо спеціалізації. Вони, звичайно, створювалися з огляду на партійну стратегічну програму, але готували їх спеціалісти. Ще тоді я подумав, що саме таким чином, через спеціалізацію, можна змоделювати в наших складних умовах розвиток сільського господарства.

Перше, що я вирішив ввести, керуючи агропромисловим виробництвом республіки, це інтенсивні технології. Але то не так просто. Ми видали цілу серію посібників для спеціалістів-керівників. Ну, наприклад, «Інтенсивна технологія вирощування зернових», те саме щодо цукрових буряків, кукурудзи і таке інше.

— Усе це так. Але ж у нас існувала й подекуди існує тепер практика, про яку один з президентів США Томас Джефферсон писав так: «Якби нам вказували з Вашингтона, коли сіяти і коли жати, ми б скоро залишились без хліба». Як це відчуває керівник і які якості керівника це виховує?

— У нас звикли — приходить новий керівник, то одразу міняє кадри, чого я ніколи не робив. На мою думку, це найбільш негативне, що є у радянських керівників: знімати, розганяти, диктувати свої умови... Невиправдана зміна кадрів ніколи до добра не доводила. Ми втрачали напрацьований досвід, навики, а головне — ротацію. Тому завжди намагаюся знайти підхід до людей. І в тих, хто добре працює, вчитися самому, тим, хто слабіший, допомагати, а тих, хто працює геть слабо, — примусити працювати...

— А ваше призначення державним міністром — міністром сільського господарства — це натяк на відставку чи повернення на «круги своя»?

— Ми практично за шість років п'ять разів реорганізовувались. Державний міністр — міністр сільського господарства — моя п'ята посада. Статус державного міністра дає мені право запросити до себе будь-якого міністра і запитати, як він у своїй галузі, скажімо, виконує Закон «Про пріоритетний розвиток села». Без цього я не мав би ніякого права про щось запитувати і вимагати.

За ці шість років, при всій складності реорганізації, за всіх тих перипетій республіка серйозно надолужила в сільському господарстві. На 1985 рік ми мали середній збір зерна по республіці всього 39,6 мільйона тонн за п'ятирічку. Останню п'ятирічку закінчили із середньою врожайністю 49,6 мільйона тонн зерна. Збільшити середній збір зерна на 10 мільйонів тонн за п'ять років — це дуже багато. Крім того, дали величезні прирости (17—18 відсотків) по молоку та м'ясу...

— Але ж де воно, оце багатство, коли його не видно? Невже так багато вивозять за гроші і вимітають за бартером з України?

— Звичайно, якщо ми так добре працювали, то виникає цілком логічне запитання: де ці продукти, чому їх постійно не вистачає? Нарощуючи виробництво, ми нарощували й вивезення продукції за межі України. І воно перевищувало всі наші досягнення. Тому сьогодні, при всіх спадах у нашій економіці, розриві багатьох економічних зв'язків, порівняно з іншими республіками тримаємось стабільно.

По-перше, при всіх складностях Україна на сьогодні забезпечена необхідним. Але біда в тому, що всі продукти з республіки можна вивезти, і від цього ми зовсім не захищені. Так уже історично склалося, що Україна завжди годувала всіх, і до цього звикли: вивозили хліб, м'ясо, молоко... Всі заходи, що вживаються урядом, до речі, ті ж купони, які відіграли позитивну роль, не можуть зупинити повноводний «потік» продуктів за межі республіки.

— На цьому тлі в республіканській пресі «загуляла» фраза про голод-92. Ви ж, як ми знаємо, додержуєтесь іншої думки...

— Голоду не було й не буде, незважаючи на всі труднощі, тим більше в такому урожайному році, як 1991.

Тому головне завдання сьогодні — той хліб зібрати. Друге, уряд вживає заходів, щоб зібрати на зерно частину навіть силосної кукурудзи. Бо завозити його в таку республіку, як Україна, непристойно! А ми ж закуповували. Щороку по три-чотири мільйони тонн — по 1987 рік включно. Ось уже четвертий рік не купуємо і нічого — живемо.

— Але ж цьогорічні жнива складні: з дорогою технікою, майже без пального й запчастин. І ходять чутки, що зроблено ставку на армію під час жнив.

— Єдине, що потрібно,— допомога міських жителів. Сьогодні на період жнив ми потребуємо щоденної допомоги 140—150 тисяч чоловік. А допомагає менше 30 тисяч — це на всю республіку. Адже й огірки вродили, і кабачки, і зелень, але не вистачає людей, щоб зібрати. Якраз це і була б допомога самим собі.

І третє — проблема техніки і запчастин. Це вже проблема нашої промисловості. Бо якщо є комбайни, але нема до них акумуляторів чи клиновидних ременів, які випускає Білоцерківський шинний комбінат, то що тут можна сказати? Якщо не вистачає сегментів до жаток, а їх випускає сімферопольський «Сільгоспмаш», це вже ненормально. Тому я звернувся до голів облвиконкомів з проханням про допомогу. Люди добрі, я сам — колишній голова облвиконкому і знаю, як це робиться! Я ж цього директора по коліна в землю зажену, коли він не дасть того, що потрібно для збирання врожаю! Адже якщо ми не зберемо хліб сьогодні, то завтра вже не треба збирати. Це вугілля можна завтра докопати, чи нафту докачати, а з хлібом — усе: поїзд, як кажуть, пішов...

— Але ж чому з року в рік жнивної пори всі наші газети нагадують пресу військових часів із зведеннями з фронтів? А в листах наших сільських читачів все частіше зустрічається думка: «Невже лише нам потрібен хліб і коли ж нарешті скінчаться всі ці «фронти»?

— З подібним запитанням я звернувся у Москві до союзного прем'єра Павлова. Вийшло ніби риторичне запитання. Тому сам спробував відповісти. І кажу, що, на мою думку, продовольчої проблеми в нашому Союзі не існує. В залі тиша, і всі на мене дивляться. «І ні в кого запитань немає?» — запитую. Бо якби така проблема існувала, то наша промисловість не чинила б з нами так, як вона це робить сьогодні. Адже в нас з усіх проблем єдина вирішена: хліба вдосталь! Жодна галузь ні вугіллям, ні трубами, ні чим іншим на 100 відсотків нас не забезпечує, а хлібом ми нагодовані. Тож якщо б усі раптом відчули, що не вистачає хліба й до хліба, думаю, ситуація змінилася б відразу!

То чому ж так: КАМАЗ недопоставляє 2000 автомобілів, Уфа не відправляє нам пальне, Іркутськ — ліс, а хліб від України чекають усі! Але в такому разі я не маю права щось вимагати від того колгоспника. Як же це буде —нічого не даю і вимагаю? Тож, повірте мені, якщо б ті високі керівники міністерств пережили, перехворіли цією проблемою, не було б цих «битв за урожай» і не тільки Україні, а й Союзу не потрібно було б купувати зерно та іншу сільськогосподарську продукцію. Треба тільки орієнтувати промисловість працювати на потреби села.

— Але ж повернути можна двома шляхами — силою (це вже було) і другим — економічною вигодою рівноправною торгівлею... Якраз постанову № 67 Ради Міністрів УРСР дехто з журналістів назвав правою. І чи не означає вона повернення до старих часів у керівництві селом?

— Ця постанова, не за мудрістю, а за змістом, дуже потрібна. Вперше нею передбачено три позиції: до 70 відсотків сільськогосподарської продукції, порівняно з середніми показниками за попередню п'ятирічку, оплачується за 100-відсотковими розцінками; за продукцію від 70 до 100 відсотків, за аналогічним порівнянням,— ще надбавка на 50 відсотків; і все, що понад 100 відсотків, дозволяється реалізувати за так званими біржовими цінами — в середньому це 1200 карбованців за тонну зерна.

Є ряд господарств районів і навіть областей, які щорічно виконували держзамовлення і середній показник в яких високий. Тому ми підготували розпорядження, яке вже підписав прем'єр Фокін, за яким для тих, хто добросовісно працював, середнім показником є держзамовлення. А ця цифра набагато нижча.

Другий важливий момент: на державних комбікормових заводах ціна на комбікорм знижена на 30 відсотків. Тому господарствам стає вигідно здавати зерно в обмін на комбікорм. Але на міжгосподарських комбікормових заводах залишились старі ціни. Тому рішенням Кабінету міністрів і там ціна знижена на 30 відсотків.

І третє, як бути тим, хто вирощує рис чи насіння гібридної кукурудзи? Це питання також вирішено — їм теж надається комбікорм.

— А тепер повернемося до жнив. Ваша оцінка ситуації, яка склалася?

— Армія нам завжди допомагала у складні періоди.

(Закінчення на 7-й стор.).

«НА МОЮ ДУМКУ, ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОБЛЕМИ НЕ ІСНУЄ...»

(Закінчення. Початок на 6-й стор.).

скажімо, під час збирання буряків. Хліб ми ще вивозимо власними силами, а от восени, коли спресовується велика кількість робіт — сіно, соняшник, буряки, картопля і на все потрібен транспорт, тоді ми й просимо допомоги у військових і студентів.

З вузами цього року укладаємо договори, а щодо армії — ми вже наперед обговорили всі питання. І вони вперше вже конкретно, по областях, знатимуть в якому місці і коли подавати техніку. Для нас це, звичайно, не дешево, але ще дорожче обійдуться втрати.

— В інтерв'ю газеті «Сільські вісті» ви назвали основою основ колгосп. А чи не означає це немилість для фермерів та інших сільських одноосібників?

— Не підготувавши одне, розрушити те, що вже є і працює, нерозумно. Я був і залишаюсь прихильником колгоспно-радгоспної системи господарювання не тому, що консерватор, а тому що вважаю — на першому плані має бути людина та її соціальна захищеність. Якщо фермер залишиться сам на сам із системою, то соціального захисту, при всіх існуючих законодавчих актах, я не бачу. Колгоспно-колективна форма господарювання має цей захист. Це — об'єктивно.

Але тут треба впроваджувати модернізацію, змінювати умови життя, техніку... Сьогодні ті ж фермери об'єднуються в асоціації, то для чого решті селян роз'єднуватись? Але колгоспам і радгоспам потрібна нова організаційна форма — акціонування. Бути власником землі, засобів виробництва!

А в цілому — нехай усі форми власності ділом доводять своє право на існування, але при цьому вони мають бути поставлені в однакові умови...

Віктор КОСАРЧУК, Юрій НЕСТЕРЯК, спеціальні кореспонденти «Голосу України».

Жнива-91

ПРО ВІРУЮЧИХ ПРОМОВКА...

Нетипову картину можна побачити в жнивні дні на майдані біля церкви селища Березного. Щоранку тут збирається великий гурт віруючих з вилами і граблями в руках, щоб вирушити в поле. Хоч у птахорадгоспі «Березнянський» і вродив дорідний урожай, та останні зливи добряче нашкодили. Майже на 500 гектарах валки пшениці, вівса, ячменю потрібно просушувати.

— Я звернувся до отця Василя, — розповідає депутат обласної Ради директор птахорадгоспу «Березнянський» М. Ємець, — попросив підняти словом Божим людей рятувати врожай. На його заклик на роботу в господарство виходять 70—80 пенсіонерок. І завдяки їм, можна сказати, врожай на великій площі вдалося врятувати.

Це, до речі, не єдина допомога парафіян. Дізнаюсь від М. Ємця, що майже 150 віруючих старанно доглядають за 25-гектарною площею цукрових буряків, працюють на току. Отець Василь теж задоволений подібною участю своїх парафіян у мирській справі.

Слід до всього цього додати, що ще два-три роки тому у Березному йшла справжня війна між атеїстами і віруючими за церковне приміщення. А недавно господарство виділило на ремонт церкви 10 тисяч карбованців. Дістали і дефіцитні труби для опалювальної системи. Таке співробітництво церкви з радгоспом і місцевою владою все-таки краще від ворожнечі і протистояння.

Сергій ПАВЛЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Менський район Чернігівської області.

ШТОРМИ НА ХЛІБНОМУ МОРІ

Виконком Черкаської обласної Ради народних депутатів прийняв ухвалу про введення надзвичайного стану в районах, що зазнали стихійного лиха. Туди перекидається техніка з господарств, які вже впоралися з жнивами. Облагропромрада разом з районними агропромисловими об'єднаннями розробили умови оплати праці для учасників кампанії по рятуванню врожаю.

Часті зливи із шквалами і градом більш як на два тижні загальмували збирання хлібів у семи західних районах області. У колгоспах та радгоспах Монастирищенського району, наприклад, на кінець липня зерно зібрано всього лише на 17 відсотках площ. В деяких господарствах не завершено навіть обмолот гороху. Хліба в області обмолочені на 260 тисячах гектарів, або на 57,6 відсотках. На хлібоприймальні підприємства надійшло 157 тисяч тонн зерна, або 23 відсотки від обсягу заготівель без круп'яних і кукурудзи.

Лідія ТИТАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Черкаська область.

ОВОЧІ НА СТОРОНУ

Нинішнього року в області вже продано овочів на 860 тонн більше, ніж торік. Але біда в тому, що не через торговельну обласну мережу. Чимало продукції вивозиться за межі області та України. Те ж знамените каховське об'єднання «Краса Херсонщини» із зібраних понад 500 тонн черешні поставило в торгівлю обласного центру лише 16.

На недавній нараді в облвиконкомі вирішено покласти край «сплавленню» продукції на сторону. Але навряд чи цю заборону вітатимуть керівники господарств, котрі, як, до речі, і працівники торгівлі, вважають необов'язковим виконувати укладений договір. Виникає спокуса продати продукцію значно дорожче, ніж за неї платять удома. Набули розмаху бартерні угоди, які допомагають трудовим колективам трохи послабити гостроту виробничих і життєвих дефіцитів.

Якщо не вирішити проблему цін на взаємовигідній основі між господарствами і підприємствами торгівлі, то доведеться завозити овочі у благодатний Таврійський край з Молдови.

Василь СТАРИЙ, журналіст.
Херсон.

ТИХИЙ СТРАЙК?

Кіровоградщина на 3 серпня вийшла на жнивний фініш. Вже зібрано півтора мільйона тонн зерна. Але державі продано лише трохи більше 500 тисяч тонн із запланованого мільйона. Керівники багатьох господарств притримують хліб, щоб пізніше обміняти його чи вигідніше продати. Можливо, таким «тихим» страйком село змушує державу повернутися обличчям до нього?

Сергій ЗАПОРОЖАН, журналіст.
Кіровоград.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Скриня втрат

ЯК ГОРИМО

У неділю, 16 липня, Мирна Долина мирно жнивувала. Ніхто не знав, що через несправний підшипник спалахне хлібне поле.

На цю тему розмова із заступником начальника ГУПО МВС УРСР полковником Олегом Скобелєвим.

— Щорічно в республіці виникає 50 тисяч пожеж. Лише прямі збитки становлять 30—35 мільйонів карбованців. А ще ж є і побічні! Торік під вогнем загинуло 2 640 голів худоби, знищено 52 гектари зернових і 23 тисячі тонн соломи і сіна. Цього року до кінця жнив ще далеко, а вже пошкоджено вогнем понад 170 гектарів.

Втрат було б менше, якби пожежники були оснащені всім необхідним. Одна з причин — дефіцит вогнегасників, неукомплектованість автораціями. І як результат — рясні цифри оперативних зведень.

Дніпропетровська область. В колгоспі імені Мічуріна Новомосковського району згоріло вісім гектарів пшениці.

Запорізька область. У колгоспі «Жовтень» Приазовського згоріло 98 гектарів пшениці.

Кіровоградська область. У колгоспі «Дружба» Знаменського району через несправність іскрогасника згоріло 11 гектарів озимої пшениці.

Кримська АРСР. В радгоспі «Шалфейний» Совєтського району занапащено 25 гектарів пшениці. Ведеться слідство.

Луганська область. В радгоспі «Новий Айдар» Новоайдарського району знищено вогнем 20 гектарів пшениці.

Одеська область. В радгоспі «Авангард» Овідіопольського району знищено 4,5 гектара пшениці. Ведеться слідство.

Тернопільська область. У колгоспі імені Димитрова Тернопільського району горіло 80-гектарне поле ячменю. На щастя, вдалося врятувати майже увесь хліб.

Харківська область. На поля колгоспу «Шлях Леніна» Сахновщанського району вогонь перекинувся під час спалювання стерні в сусідньому господарстві. Загинуло три гектари ячменю у валках.

Херсонська область. У радгоспі імені Тельмана згоріло чотири гектари пшениці у валках.

Можна на цьому терені і далі продовжити хлібний мартиролог. Але він продовжується ще й елеваторами, зернотоками, коморами... Скажімо, зернотік колгоспу «Зоря» Березанського району Миколаївської області хоч сьогодні готовий до пожежі. Не хочемо говорити банальностей про заряджену гвинтівку, яка колись та стріляє. Але, як здивовано повідомив один з чиновників ГУПО МВС УРСР, «немає елементарних засобів пожежогасіння, ні бодай би інструкцій». І майже те ж саме чули про Переяславський експериментальний комбінат хлібопродуктів Київської області, комбікормовий завод села Стремківки Ужгородського району.

Звичайно, винні покарані штрафом... аж у 100 карбованців. Ми зовсім не закликаємо до неодраконівських штрафів, але ж... Втрати на жнивах, як на нас, можна звести до мінімуму. Появою кооперативів, асоціацій, фермерів на селі. Та поки що в багатьох колгоспах скорочуються посади начальників пожежно-сторожової охорони, а в радгоспних добровільних пожежних дружин забирають пільгові шість днів до відпустки.

...А тепер повернемося до Мирної Долини. Вогонь швидко відсікли плугами Віктор Россоха і Анатолій Саленко, а директор Олександр Паньков вивів комбайн крізь вогневий вал. Дякуючи йому, всі цілі і здорові, але згоріло три гектари хліба. Хліба...

Віктор ДОМАНЧУК, Юрій ЛЕМКО.

Актуальне інтерв'ю

У ПОШУКАХ СВОГО ШЛЯХУ

У роботі Другої світової конференції українських молодіжних організацій, яка проходила в Києві, брали участь делегати з Канади, Сполучених Штатів, Австралії, Польщі. Моїм співрозмовником є голова канадської Спілки української молоді Євген Шулій, який головував на заключному засіданні цього форуму.

— Євгене, чим, на твою думку, зумовлена потреба такої конференції?

— Ця конференція ще раз засвідчила, що між молодіжними організаціями на Україні та в діаспорі може бути активна співпраця. А наша конференція може стати прикладом цього, бо маємо усі тут одну спільну мету: здобуття самостійної і соборної Української держави.

— Яка основна мета роботи української молодіжної спілки в Канаді?

— Спілка української молоді Канади в основному займається вихованням молоді віком від 5 до 18 років на ідеалістичних засадах Бога і України. Ми підтримуємо всілякі прояви відродження на Україні.

— Чи виправдав цей світовий форум ваші сподівання?

— Звичайно. Я думаю, що він був дуже успішним. Було заслухано інформацію про діяльність більш як 40 організацій в Україні та за її межами. За два дні проведена велика робота, і це засвідчують окремі резолюції.

— Чи є вже рішення про проведення третьої такої конференції?

— Так, вона відбудеться наступного року. Конференція доручила Координаційній раді розглянути питання про III світовий форум. Можливо, що він відбудеться в Харкові.

— Які ваші враження від відвідин України?

— Україна завжди нас приймає з відкритим серцем. Нас добре зустріли представники молодіжних організацій на Україні, і ми всі почуваємо себе тут як брати.

— Дякую за розмову.

Тарас ПЕТРІВ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Експрес-новини

Албанія заявила Югославії офіційний протест з приводу пересування військ на албано-югославському кордоні.

* * *

Президент США Джордж Буш висловив задоволення щодо процесів примирення, які відбуваються на Близькому Сході. Першими кроками до миру в регіоні. Буш назвав згоду всіх сторін брати участь у близькосхідній мирній конференції.

* * *

Організація Ісламська конференція має намір закликати світове товариство до продовження санкцій проти Іраку.

* * *

Генеральний секретар ООН Перес де Куельяр висловив готовність зустрітися з керівниками будь-яких груп, які захопили заложників у Лівані.

* * *

У Хорватії набрала чинності нова угода про припинення вогню. Західні політики висловлюють сумніви щодо реальності виконання цієї домовленості.

* * *

Відбулася зустріч між керівниками уряду Фінляндії та СРСР. Під час бесіди обговорювалися проблеми подальшого розвитку економічного співробітництва між двома державами.

* * *

У швейцарському місті Локарно відкрився Міжнародний кінофестиваль, який працюватиме до 18 серпня.

ВІДПЛИВ З'ЇДАЄ НАДІЇ

Наш прес-клуб

The Washington Post

Якщо демократичні країни «сімки», які розглядають нині плани Михайла Горбачова щодо перебудови радянської економіки, захочуть з'ясувати справжні причини того, чому його надії приречені на провал, нехай вони вивчать радянський феномен, відомий як «великий відплив умів».

Нехай вони поставлять собі запитання: чи могла післявоєнна Японія так швидко і з таким успіхом відбудувати зруйноване, якби з цієї переможеної імперії стався «відплив умів»? Чи могла розгромлена Німеччина так швидко і з таким успіхом відбудувати зруйноване, якби мав місце «відплив умів» з цієї переможеної імперії? Головний секрет їх екологічного і технічного відродження полягав не тільки в їх ринковій економіці, але, що дуже важливо, і в чудовій освіті, високій зацікавленості робочої сили.

«Відплив умів» з Радянського Союзу досяг таких небезпечних масштабів, що, згідно із повідомленням Московського радіо, була створена міжнародна асоціація, фінансована радянськими і західними організаціями, щоб знайти західні фірми для створення спільних підприємств, які могли б спонукати радянських учених відмовитися від еміграції в країни із сприятливішими умовами.

Але доти, доки Горбачов, який повинен ще постати перед виборцями на вільних виборах, намагатиметься наполягати на законності соціалістичної ідеології, незважаючи на невдачі, на які вона прирекла ослаблену радянську економіку, який сенс складати плани капіталовкладень в СРСР?

Як зазначається у дослідженні, проведеному нещодавно на замовлення радіостанцій «Вільна Європа» і «Свобода», «масовий відплив учених і технічних спеціалістів ставить під загрозу майбутнє радянської науки».

Згідно з радянськими статистичними даними, у 1989 році на Захід виїхали 2.653 співробітники Академії наук СРСР. Це в п'ять разів більше, ніж у 1988 році. Радянські соціологи передбачають, що, коли політико-економічна ситуація найближчим десятиліттям не поліпшиться, країну залишать півтора мільйона спеціалістів з вищою освітою.

Головна причина масової еміграції, йдеться у доповіді радіостанцій «Вільна Європа» і «Свобода», полягає в тому, що у цієї еліти немає впевненості, що в найближчому майбутньому можливе хоч скільки-небудь значне поліпшення в радянській економіці.

У той же час, коли військовий сектор, як гадає дехто, все ще витрачає 35 відсотків радянського валового національного продукту, який дедалі зменшується, бюджет Академії наук СРСР у твердій валюті був скорочений на 50 відсотків. Незважаючи на розпорядження Горбачова про збільшення заробітної плати науковцям, їх рівень життя продовжує падати.

«Відплив умів», коли літаки вдень і вночі вивозять найкращих і найталановитіших громадян, спростовує сценарій розвитку подій у Радянському Союзі за Горбачовим.

«Вашингтон пост» (США).

З різних джерел

● Китайські емігранти в США виступили з пропозицією створення радіостанції «Радіо Вільний Китай», яка буде змодельована на кшталт «Рад Вільна Європа». Державний департамент США не згоден з цією ідеєю, бо це, на їхню думку, призведе до погіршення дипломатичних відносин з Пекіном.

● Ізраїль і Албанія мають намір найближчим часом встановити повні дипломатичні відносини. Про це нещодавно заявив представник міністерства закордонних справ Ізраїлю.

● Згідно з повідомленням газети марокканської Партії прогресу і соціалізму, Марокко закупить у США 20 винищувачів Ф-16 вартістю 250 мільйонів доларів.

● Після затвердження нової Конституції Мавританії, ця країна називатиметься «Арабська і африканська ісламська рес публіка Мавританія».

● Спільне українсько-американське підприємство «Інтернешнл суперебрейзівз» розпочало свою діяльність у США. Це підприємство було створено у результаті підписання угоди між Полтавським заводом алмазних інструментів і американським бізнесменом Річардом Шраммом.

● Газета «Вашингтон пост» повідомила про секретне послання Джеймса Бейкера Москві, в якому він звинуватив уряд Горбачова у віроломстві. Бейкер заявив у посланні, що СРСР не тільки не знищив усі ракети, заборонені Договором щодо озброєнь (даного типу), але й передав їх країнам Варшавського Договору, притому намагався зберегти за собою право обладнувати їх ядерними боєголовками.

● У червні — липні 1991 року роздрібні ціни у Чехо-Словаччині зросли на 1,8—1,9 відсотка, при тому, що в країні налічується 300 тисяч безробітних.

● У Румунії проводиться широка кампанія перейменування вулиць. Так, наприклад, площа «Скинтейї» (газета ЦК РКП) стала площею Вільної преси, бульвар Георгіу-Дежа носить тепер ім'я Революції, бульвар Калініна перейменували в бульвар Мірчі Еліаде (румунський історик та літератор), вулиця Мічуріна стала Авереску (румунський маршал).

● Уряд Монголії розробив програму конвертованості тугрика. Вона буде розглянута у вересні на засіданні Міжнародного валютного фонду.

● Міністр закордонних справ Польщі заявив, що він не вірить у можливість вступу Польщі до Європейського співтовариства раніше, ніж через десять років.

Погляд

А ЧОМУ Б І НІ?

Вранці, коли Даніелю повідомили, що дружина подарувала йому шестеро близнюків, він спочатку не повірив, а потім скупив усі квіти у рідному містечку Сен-П'єр-Лез-Ельбеф і приніс їх коханій. На таке чудо він і не сподівався. У той же день Даніель став популярним — про них говорила вся Франція. Товариші по роботі, привітавши, тільки посміхалися...

Вже другий рік пішов, як подружжя Даніель і Марі-Клод Адам виховують дітей. Пригадуючи посмішки колег, Даніель говорить, що вони з дружиною вже подумують про розширення їхньої сім'ї...

Фото ТАРС.

Інформ-шоу

Не поспішайте за кордон, дівчата

Торгівля людьми, яка, здавалося б, давно пішла в минуле, несподівано знову відродилася у Північному В'єтнамі.

Користуючись природним людським бажанням жити краще, злочинці, які видавали себе за в'єтнамських емігрантів, що повернулися на батьківщину, пропонували молодим жінкам відвідати щастя на чужині. Перед ними змальовувалась заманлива перспектива вигідного одруження чи в крайньому разі гарної роботи.

Лиходії пропонували своїм жертвам уторований шлях втечі з країни через її північний морський або сухопутний кордон. Проте тільки-но довірливі дівчата потрапляли за межі рідної країни, як їх у буквальному розумінні слова продавали посередникам для притонів Південного Китаю. За кожну з них торговці живим товаром одержували досить скромну суму — 400—500 юанів (трохи більше 50 доларів).

Як вони дбають про своїх

Прагнучи підвищення комфортності праці для своїх співробітників, японська компанія «Нікон денкі» пропонує їм, звичайно безплатно, крісла з напівпрозорими ковпаками космічних форм. Улаштувавшись у такому кріслі, службовець може добрих півгодини «купатися» в альфа-хвилях, котрі, як вважають, знімають стрес, допомагають швидкому відновленню сил.

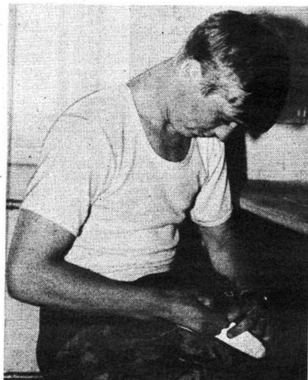
А велика друкарська компанія «Дайнікон інсауд» створила натуральний «шматок» природи прямо на одному зі своїх підприємств. Щоб влаштувати тут цілком пристойний парк фірма витратила більше 510 тисяч доларів.

Гордістю газети «Асахі» є наявність лазень прямо в офісі компанії. Журналістам часто випадає працювати наднормово, довго не спати, і лазні в таких випадках є чудовим засобом відновлення сил, особливо якщо там є сауна і холодне пиво.

Насварився на... 70000 доларів

Понад 70000 доларів штрафу набралося в американського тенісиста Дж. Макінроя за скандальну поведінку на корті під час великих турнірів, починаючи з 1977 року. Його штрафували майже щороку, особливо за суперечки із суддями й ображання суперників.

А до найбільшого штрафу — 10000 доларів — Макінроя було притягнуто на Уімблдонському турнірі цього року за звернений до бокового судді потік лайки, зафіксований телевізійним мікрофоном.

ЗАПОЛЯРНІ ЧОРНОМОРЦІ

Ненецьке слово «кара» означає «чорний», звідси, й назва Карського моря, ось чому вони — чорноморці...

Ми бесідуємо у невеличкій канцелярії Н-ської застави Окремого арктичного загону, за 500 кілометрів північніше Полярного кола.

Мої співрозмовники — молодший сержант Віктор Ципенко з Черкащини та рядовий Сергій Баранник з Харківщини.

Тема — як вони потрапили аж сюди. Віктор: «Коли нас брали до армії, питали, хто хоче лишитись на Україні. Ми промовчали, бо не вірили, що це щиро. Після карантину я опинився у сержантській школі, на Закавказзі. Було невесело: погана їжа, натягнуті стосунки з населенням і місцевими солдатами. На пропозицію служити на Півночі погодився з радістю. Так опинився на мисі Харасавей, знайшов тут семеро земляків».

Сергій — усміхається: «Я писав рапорт, що хочу служити тільки на Україні. Але, як бачите, служу тут...»

Однак хлопці не рвуться служити вдома.

Чому? На заставі — людяні стосунки, цікава служба, непогана їжа. І просто — тут цікаво, розширюєш світогляд.

Потім до канцелярії зайшов заступник начальника застави капітан Юрій Моргунов. Розповів, що заставу засновано тільки п'ять років тому. Стараються брати хлопців з Півночі, звичних до нестачі кисню, п'ятдесятиградусних морозів, полярних шестимісячних ночей. Раніше солдатів з України було багато, зараз майже нема.

Служба — не напружена: за літаками та пароплавами стежать прилади, а переходити кордон через Льодовитий океан ще ніхто не пробував. Отож, багато вільного часу — спортзал, бібліотека, телевізор. Патрулювання берегової зони — ніби розрядка для душі. Часом зустрічаємо білих ведмедів, моржів.

Постачання у нас — не найгірше, і свої калорії хлопці отримують, але все це завозиться у серпні, під час навігації, раз на рік. Республіканських газет не передплачуємо, нема грошей, якщо чесно. Та й центральні газети приходять скопом, бо пошту з материка возять вантажні літаки геологів, а регулярних рейсів нема.

Служба — відносно спокійна, за всю історію застави не було жодного серйозного надзвичайного випадку.

Отже, батьки нехай не турбуються.

...Коли я покидав заставу, на чорному тлі моря погойдувалися крижані брили, виблискуючи у світлі полярного дня.

Андрій КОТЛЯРЧУК.
Фото автора.

Салехард — Київ.
Липень — серпень 1991 року.

«ДАЙТЕ АДРЕСУ КУЗЬМІНСЬКОГО...»

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.).

Що стосується розповіді про Никона Володимировича, то послухаємо спочатку його відповідь на одне з моїх запитань:

— Цікаво, чи траплялася вам у житті така людина, яка дуже вплинула на ваші думки, світогляд і, зрештою, на все життя?

— Так, мені пощастило на таку зустріч... Я народився і виріс у Києві, а тому мав можливість ще в школі займатися електронікою. Після десятирічки влаштувався в Інститут кібернетики і працював у відділі експлуатації електроннообчислювальних машин: займався ремонтом ЕОМ-220, ВЕОМ-6 та інших. Навчився це робити добре, і мені було приємно, що не людина залежить від складної машини, а навпаки — ЕОМ повністю підвладна мені.

У той час я був дуже далекий від лікування травами. Але одного разу познайомився з кандидатом медичних наук Юрієм Михайловичем Судаковим. Цей захоплений чоловік переконав мене, що медицина — найпотрібніше діло на світі. Він, крім усього іншого, займався і лікуванням травами, вважаючи, що не хімія, а саме лікарські трави врятують людей від невиліковних хвороб.

— Але ж одного інтересу замало. Потрібні були й конкретні дії.

— А я їх і зробив — почав серйозно й глибоко вивчати народну медицину. Мені багато дав практичних порад Юрій Миколайович Судаков, а також лікар-травник Ніна Андріївна Вишневська з Кіровоградщини. Ці люди зарядили мене своєю енергією на багато років. Кілька разів їздив за порадами і до своєї тітки. Дуже вдячний за допомогу також народному лікарю з Василькова Леоніду Оксентійовичу Павленку... Щоб розібратися і зрозуміти це тонке діло якомога глибше, я закінчив Київський університет. Спеціалізація — біологія лікарських рослин...

— Якщо не секрет, Никоне Володимировичу, то якого головного правила ви дотримуєтесь у своєму житті?

— Не відмовляти людям. Людина приїхала до мене з далекого села і, можливо, я для неї — остання надія. Голові колгоспу добратися до Києва на своїй «Волзі» легше, ніж бабусі на перекладних, у якої тяжко захворіла дочка. Але я повинен допомогти і тому, й іншому...

Зустрічаючись з Никоном Володимировичем у нього вдома, я познайомився з багатьма чорнобильцями, яким він уже допоміг або допомагає повернути втрачене здоров'я. Це, зокрема, повернення до норми внаслідок функціональних розладів нервової системи й психіки, лікування вегетосудинної дистонії і гіпертонії, а також різноманітних захворювань шлунка, печінки, легень, нирок, бронхів...

Розмовляючи про ставлення до релігії, про психологію хворої людини, про цілющу силу природи, я ще раз переконався: справжнім лікарем-травником може стати тільки дуже обдарована людина.

На столі у Никона Володимировича серед листів з різних куточків Радянського Союзу лежить і товста «Книга відгуків». В ній написані слова подяки. Ось лише кілька з них: «Я, Мамчур Катерина Григорівна, яка проживає в Києві по проспекту Корнійчука... щиро вдячна Никону Володимировичу за допомогу у важкий час. Нервова система була в мене виснажена до кінця. Безперервно плакала — відчай, печаль і безсоння. Тепер відчуваю себе значно краще. Сплю. Радію кожному дню, як і раніше».

«Велике Вам спасибі за повернення до життя моєї мами...

Маркус Л. М.

Київ, Русанівська набережна...».

«Я, Бацук Петро Юхимович, лікувався травами упродовж трьох місяців у фітотерапевта Кузьмінського Н. В. Тепер, якщо сказати коротко, я повернувся з того світу...

Київська область, Макарівський район...»

«У моєї дитини була хвороба очей, і лікарі не змогли їй допомогти. Після лікування у Кузьмінського Н. В. моя дочка почала добре бачити. Велике Вам спасибі за допомогу.

В. В. Яровий.

Київська область...».

«Величезне людське спасибі Вам, Никоне Володимировичу, за всіх, кого Ви врятували, і за тих, кого Ви ще повернете до життя!

Сім'я Гомоляко-Чечітко.

Київ, вул. Горького...».

Прощаючись з Кузьмінським після останньої зустрічі я запитав його:

— Ну, а якби ви відшукали таку диво-траву, завдяки якій могла б здійснитися ваша найзаповітніша мрія. Яке б ви загадали бажання?

— Щоб усі люди стали здоровими.

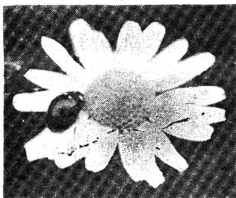
— І тоді ви, мабуть, знову повернулися б до електроніки?

— Ні! Я займався б пошуком продовження людського життя. І поліпшенням екології нашої планети, бо вона теж дуже хвора...

Микола ХРІЄНКО.

Київ.

НІ ЗА ХОЛОДНУ ВОДУ

МІЛЬЙОНИ років тому на території Одещини плескалося Сарматське море. Водоносні горизонти формувалися в його глибинах бозна-коли. Занапастити ж устигли за кілька десятків літ. Варварське ставлення до неоціненного скарбу не має виправдання. Тим більше, що за наявністю прісної води на душу Одеська область посідає передостаннє місце на Україні.

Торік Рада Міністрів УРСР проаналізувала, як виконується власна постанова від 20 серпня 1986 року «Про заходи щодо поліпшення використання підземних вод і посилення їх охорони від виснаження і забруднення». Минуло чотири роки, а ні «поліпшення», ні «посилення» не спостерігається. Навпаки, зростає негативний вплив господарської діяльності на гідросферу.

У тому ж таки 1986 році, 18 вересня, ідентичне за назвою рішення прийняв Одеський облвиконком. У тому документі йшлося про надмірне, нераціональне використання води у ряді районів: Комінтернівському, Болградському, Арцизькому, Білгород-Дністровському, Кілійському, Тарутинському, Татарбунарському, Овідіопольському, Біляївському, Іванівському, що призводить до виснаження підземних артерій. Опріч цього, глибинні річки, які течуть з північного заходу на південний схід, забруднюються нечистотами тваринницьких комплексів, вбирають нітратні й пестицидні струмки, відтак хімічні препарати проникають на глибину 200 метрів.

Чим ближче до Чорного моря, тим гірша вода.

Згідно з рішенням облвиконкому всю відповідальність за охорону і раціональне використання водних ресурсів було покладено на господарських керівників. Однак ті в цій справі не дуже перетруджуються.

Якось жителі Визирки Комінтернівського району відкрили в оселях крани й жахнулися: з водопроводу дзюрчала зеленувата смердюча рідина. Вдарили на сполох. Виявилось, що тамтешній колгосп імені Чапаєва підключив вузол для розчинення отрутохімікатів до водомережі, якою послуговуються 80 дворів, дитсадок, їдальня. Добре, що лихові вдалося зарадити.

До несправного водопроводу Фараонівки Саратського району потрапили збудники черевного тифу. Село лежить у балці, і заражена вода стікає у найнижчу його площину. Саме там і спалахнула хвороба.

У Суворовому Ізмаїльського району, аби задовольнити попит мешканців, водомережу підключили до... зрошувальної системи. Люди перехворіли на дизентерію.

Для повноти враження, як турбуються керівники, даруйте, доведеться вдатися до цифр. 1443 артезіанські свердловини досі не облаштовані павільйонами, на 2578 не дотримують елементарного санітарного режиму, 438 об'єктів потребують ремонту. Досить буде потужної ПМК або підрозділу тресту «Укрводбуд», щоб на їх базі створити сервісно-ремонтну службу, яка підтримувала б обласну мережу артезіанських свердловин у належному стані. Але нікому це не болить.

Рішенням облвиконкому передбачено й суто технічні заходи: спорудити спостережні свердловини для контролю за станом підземних горизонтів. Були визначені об'єкти: Сербська птахофабрика, Балтський молочноконсервний комбінат, Заплазький, Котовський, Червонознам'янський цукрові заводи, тваринницькі комплекси — загалом 11 точок.

— Чорноморська розвідувальна експедиція обстежила їх, — розповідає виконуюча обов'язки заступника голови обласного комітету охорони природи Вікторія Радчук. — Однак жодне з визначених господарств і підприємств досі за холодну воду не бралося.

ОДЕЩИНА багата на озера й лимани. Їх місткість — 2514 мільйонів кубічних метрів. Однак з водоймищами теж справи кепські. За хімічними і мікробіологічними показниками вода в них мало де придатна для вживання. Від цього потерпають Кілія, Вилкове, Болград, багато сіл.

— Нас бентежить південно-західний регіон, — зауважує завідуюча відділом профілактики і соціальної гігієни обласної санепідемстанції Алла Кільдишова.— Наприклад, в Ізмаїльському районі лише Багате, Саф'яни й Матроска використовують артезіанську воду, до решти сіл вона завозиться. Привозна вода — у 180 населених пунктах області, які за іронією долі здебільшого розташовані в межиріччі, поблизу озер.

Мало кому потрапляли до рук «Санітарні правила і норми охорони поверхневих вод від забруднення». На 19-й сторінці — таблиця з незграбною назвою «Гранично допустимі концентрації шкідливих речовин у воді водних об'єктів господарсько-питного і культурно-побутового водокористування». У згаданій таблиці — адипат натрію, ефір етилкарболітолу і жирних кислот — значаться під останнім 1345 номером. 1345 шкідливих речовин забруднюють воду! Звісно, жодна лабораторія не в змозі водночас виявити їх. Єдиний вихід — влаштувати гатку хімікаліям, аби не потрапляли вони ні в підземні, ні в наземні русла, навчитися прогнозувати негативні процеси, швидко реагувати в кризових випадках.

ВІД СПРАГИ люди втрачають здоровий глузд. На другий день після Різдва між Іванівкою і Ширяєвим спалахнула «війна артезіанок». Щоб вгамувати пристрасті, до колгоспу імені XXII з'їзду КПРС з'їхалися посланці обох районів. Одні бідкалися про сумну долю Іванівки, яку обминули сарматські горизонти на півночі, і водогін треба тягти аж з-під Жовтня Ширяївського району. Інші ні за що не погоджувалися ділитися водою. Самим потрібна.

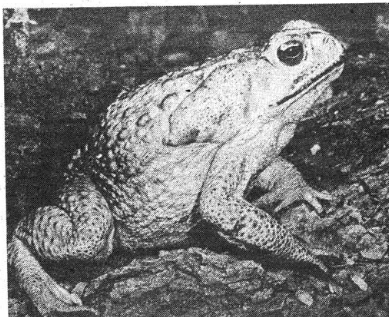
— Водоносні горизонти вичерпати неможливо. Отож доведеться ширяївцям виявити доброзичливість, — каже головний гідрогеолог Чорноморської геолого-розвідувальної експедиції О. Анисимов. — Спрагу втамує не лише Іванівка, а й ще з десяток сіл обабіч водоводу.

Чи досить цих аргументів, аби загасити суперечку? У всякому разі гідрогеологи невпинно шукають воду і в Придніпров'ї, і в Придунав'ї. Експедиція на чолі з І. Моряком та С. Петровим натрапила на небачені запаси питної води в районі Дунайського аллювію. Нарешті можуть полегшено зітхнути болградці, кілійці. Дякуючи розвідникам надр, зможемо досхочу напитися. Треба лише втримати себе від спокуси плювати в колодязь.

Володимир НЕВМИТИЙ.

Одеська область.

Сфера життя

Ця велика зеленкувато-жовта істота з прищавою шкірою досить бридка зовні. Але вона дуже популярна серед тераріумістів світу, зокрема в теплих регіонах Америки, Австралії. Це жаба-ага, яка тепер прославилась як об'єкт боротьби з наркотиками.

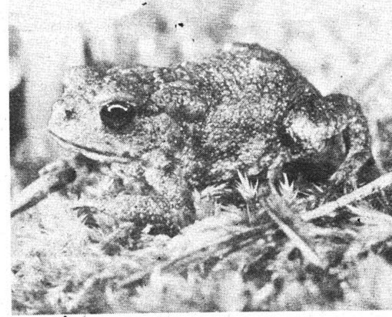
Як і багато земноводних, жаба-ага відлякує своїх ворогів за допомогою отрути, що її виділяють залози спини. Цей секрет містить у собі буфотенін, який знайшли також у грибах-поганках.

А що кажуть спеціалісти? По-перше, буфотенін — не тільки в екзотичної аги, а й у звичайних жаб: сірої, зеленої тощо. По-друге, він активно експортується з України до східних і західних фармацевтичних фірм. До речі, в Японії з 1975 року роблять дуже сильнодіючі серцеві препарати, які «запускають» зупинене серце, якщо їх ввести просто у м'язи. У Китаї жаби з цього роду споконвіку використовувались у традиційній медицині.

А як у нас справи? В народній медицині жаба завжди була атрибутом знахаря. А в офіційній, з компетентних джерел з'ясувалося, що не тільки військова, але й цивільна медицина розробила ряд ліків, які проходять клінічні випробування.

Андрій КОТЛЯРЧУК.
Фото автора.

Київ.

Роман ЛУБКІВСЬКИЙ

ТІНЬ ВІД ЗОЛОТИХ ВОРІТ

* * *

Я серпня син, та вересень
люблю.
Із ним самотність порівну
ділю,
Як чорний хліб та білий
виноград,
Зітхання моря, виляски
цикад,
І ватру, що на березі палю.
Та не хотів би розділить
ні з ким
Далекий, срібний, гіркуватий
дим —
Дим картоплищ над рідним
Острівцем,
Що осідає досі попільцем
На серці. Серце, що робити
з ним?

«Той дим Поділля маєш
пронести
Крізь кіммерійські вимерлі
світи,
Крізь сизе мрево вицвілих
долин,
Де мов зі сну пригадує
полин
Те, що забув чи забуваєш,
ти...

І зрозумієш: ти —
невдячний син.
І сам себе підпалиш без
жалю».

ЄВШАН — ЧОРНОБИЛЬ

Дрібне стебло, билина
степова
З-над жовтого сипкого
схилу балки
(До Калки це було?
Чи після Калки?),
Умертвлена рослина, та —
жива,
Бо виманила в'язня
із неволі...
Пригадуєте, як заплакав хан
Сирчан?
Достойний золотої долі
Прославлений літописом
євшан.
Ми дома всі, усім достатньо
місця,
І всякі трави сушим
про запас.
Вдивляймося в обличчя
літописця —
Напевно, його правнук
серед нас!
Він все розкаже. Вислозить
пошану
Зелу й людині. Затаврує зло.
...Як плакав хан Сирчан,
траві-євшану
З одним нещасним важко
не було!
...Євшан-чорнобиль.
Біль-чорнобиль. Зона.
Хронометри. Дозиметри.
Дроти.
І непідкупна служба
гарнізонна —
До власного порога
не дійти!
А ставити нові бетонні
шатра,
Усім народом — плакати!
І жить!
У двадцять першім
видихнеться ватра
Реактора?
Сирчане, час біжить...
...біжиш — устигнеш.
Порадіють дома:
Запарять тепле просо
кипчаки.
Твоя тривога вичахне.
А втома
Спливе як радіація —
в віки...

Розповіси їм несусвітні
речі —
Чого в тих русів тільки
не бува?
Зітхнувши, що (до речі?
Не до речі?)
Чорнобилем зоветься ця
трава...

МОМЕНТ ІСТИНИ

Це було: пів-Європи
в тяжких п'єдесталах!
На майданах, у скверика х,
по вокзалах —
Подобизна «людини у сірій
шинелі»,
Двійники мармурові,
бетонно дебелі.

Поцяткований віспою деспот
і злодій
Доль, натхнень, і надій,
і поем, і мелодій,
Стане щебенем, брухтом,
і сміттям, і прахом,
Нестрашним (а для декого —
зваблвим) страхом.

Але буде: і ті шанувальники
ревні
(Не такі вже близькі, та
однаково кревні),
Чи направду, зумисне
чи незумисне
Відцураються милої
подобизни...

ЗЛО

Зло, яке викриваємо зло
Зліва, справа, зверху
і знизу,—
Мов сновида, спокійно ішло
З дому в дім — по самому
карнизу.

Співчутливці та жертви —
одні,
Інші — свідки — не спали
ночами.
Ким були ми в ті роки
страшні?
Глядачами були, слухачами.

Наближалось, темніло,
росло —
Затулялися вічка кватирок...
Довго, довго не каране зло
Мусить довгий заслухати
вирок.

БІЛЬ

Забіліла зима, забіліла...
Їй раділа хіба дітвора.
Підоспіла, нарешті, наспіла
Святвечірня врочиста пора.

Дух морозяний, гострий
і впертий,
Золотавий і сонячний дух!
Розкіш янгольська —
розпростертий
На долівці пшеничний
дідух.

Пах пилюкою сивої стріхи,
Де сніжниця зашила
шпарки...
Мама клала в ньому горіхи,
Мов у всесвіт ховала зірки.

Я — малий та досвідчений
практик —
Поринав під лавки та столи.
Із солом'яних теплих
галактик
Срібносяйні планети пливли.

Я збирав їх ретельно
в сузір'я,
Мов кору, обдирав з них
фольгу,
І не чув: гомоніло подвір'я,
І не бачив саней на снігу.

То за вкрадений віхоть
соломи
Мого батька взяли-повезли.
Голос, темний од люті
і втоми,
Все допитував: звідки? коли?

Тато пізно вернувся додому,
Дуже довго обтрушував сніг.
Ліг. Заплакав. Уткнувся
в солому —
В дідуха він відмолював гріх.
Одягнувся. На дідову лаву
Обережно мене переніс.
Позбирав, як болючу
неславу,
Ту солому. На ферму поніс.
А стежину, що глухо біліла,
Взявся місяць стеблом
золотить.
Правда-кривда мені заболіла.
Розумію усе. А болить.

Роман Лубківський належить до тих письменників, які визначають сучасне обличчя української літератури. Самобутній поет, вдумливий перекладач, цікавий есеїст. Автор книг «Громове дерево», «Рамена» «Звіздар», «Словацьке літо», «Карбівня», «Многосвіточ», «Серпневе яблуко», «Погляд вічності» та інших. В його перекладах побачили світ своєрідні антології поезії наших найближчих сусідів «Слов'янське небо» і «Слов'янська ліра».

Поетичні книги Романа Лубківського виходили в перекладах російською, білоруською, польською, болгарською та іншими мовами. За свою плідну перекладацьку роботу письменник відзначений премією імені Вітеслава Незвала Чеського літфонду, удостоєний почесного звання заслуженого діяча культури Республіки Польща.

Уже більше десяти років Роман Лубківський очолює Львівську обласну письменницьку організацію, є членом президії ради СПУ. Торік обраний народним депутатом республіки, плідно працює в Комісії Верховної Ради України у закордонних справах.

П'ятдесят перше літо зустрічає Роман Мар'янович у ці серпневі дні. Ще донедавна видавництво «Дніпро» обдаровувало ювілярів звичним виходом «Вибраного» з їх творів.

Але то ще донедавна. Нічого подібного в Романа Лубківського цього літа не буде. Побачив світ лише скромний бібліографічний покажчик, підготовлений працівниками Львівської наукової бібліотеки імені В. Стефаника. «І я дуже задоволений цим виданням,— говорить сам письменник.— Бо воно добре віддзеркалює усю мою сутність як літератора. З усіма достоїнствами і вадами. Отже, важливо на все пройдене і зроблене оглянутись, порадитись з собою».

А творчі задуми? Їх багато. І хай вони усі здійсняться!

З роси й води вам, Романе Мар'яновичу!

СЛОВО В ДИСКУСІЇ

Наївно вважати,
Що дітям однаково,
Яка мова.

Позбавлене
Рідного слова,
Дитя не отримує
Найнеобхіднішого
Вітаміну.

А потім питаємося:
— Звідкіль
Дистрофія нації,
Виродження і
смерть?..

Відповідайте ж
На це питання,
Ви, столичні
Та містечкові
Суперінтернаціоналісти!

НА ФОЛЬКЛОРНИЙ МОТИВ

Гей, встану я рано,—
Збудіть мене, мамо,
Збудіть мене, мамо,
Не жаліїте мене! —

Піду я у поле
Косити на доли:
Хто жниво за мене
зіжне?

Чи мати не чули,
Чи твердо заснули,
Та скоїлося чудне!
Ой диво ж то диво!
Стоїть моє жниво,
Стоїть моє жниво —
Кам'яне!

КРЕДО

Не хочу, аби
Замість мене думали,

Не хочу, аби
Замість мене
вирішували,

Не хочу, аби
Замість мене
голосували
(Проти мене).

Хочу бути
Самим собою

Настільки,

Аби до серцевини
Совісті
Свого народу
Міг
Устами припасти,
Як до хреста.

ТІНІ

Є грізні тіні. Є крихкі,
мов лід.
Рухливі тіні. Бляклі від
застою.
А тінь від Золотих Воріт
Я бачу тільки золотою.

ЕКСКУРСІЯ ПО БАХЧИСАРАЮ

Незліченний
Натовп курортників —
Добровільний ясир
Кримського екскурсбюро —
Фотографується на тлі
мінаретів.

Розхитує ветхі стіни
Ханських покоїв,
Ковзає хтивим зором
По жахних закамарках
гарему,
Подумки вмощується
на диван,
Розманіжується теплом
мангалу,
Чманіє од кальяну й
турецької кави,
Масово зітхає біля
«Фонтану сліз»,
Упірнає по вуха
У десятиспальне ліжко.
Імператриці.

За це
Її фаворит
(Грицько Нечеса, він же —
Князь Потьомкін-
Таврический)
Зганяє свою злість
На бездарних зображеннях
Запорожців...

Запах злежаного лахміття,
Струпішілої деревини,
Дешевенької штукатурки.
Бутафорія. Несправжність.
А було:

Гортанний крик муедзинів,
Закривавлені голови
у мішку,
Безомовні прокляття
невільниць
І —
Неопалима кров
України,
Що скипілася в рубіни
На білосніжнім тюрбані
Іслам-Гірея...

Історія
Була жорстока до нас.
Але ж і доброзичлива.
Тому сьогодні
Переступаємо ці дороги
Спокійно.

Так мусило статися.

Не інакше.

Львів.

Анатолій МАКАРОВ

ЧИ ТВОР

Брати Розумовські належать епосі, яка так вабить до себе тих, хто залюблений в українську старовину. Їх, звичайно, можна зрозуміти, оскільки час цей був дійсно особливий. Він породив вельми колоритні й не в усьому зрозумілі особистості. Елемент загадковості присутній у зламах життєвого шляху і творчості філософа Сковороди, архітектора Григоровича-Барського, композитора Березовського і в діяльності самих Розумовських. Вони перебувають начебто в прозорій, але водночас сталій тіні духовної руїни, що лягла на культурне життя України початку XVIII століття. Тому й не дивно, що в їхній діяльності відчувається щось моцартівське, яке поєднує в собі спрагу життя, творчості й відтінок меланхолії та іронії над людськими бажаннями і прагненнями.

ОЧЕВИДНО, ми внесемо в усе це деяку ясність, якщо назвемо їхній час післяполтавським, і звернемо увагу на той широкий діапазон почуттів, які виникають у душі кожного українця, як він зачує вирази «післяполтавське життя», «післяполтавська Україна». Відчуття благополуччя, миру й достатку межує тут з передчуттям неминучої біди. По суті, це була епоха нестійкої рівноваги, балансування на межі можливого й неможливого. З одного боку, в російської монархії ще не було сил, щоб завдати вирішального удару по незалежності «Малоросії», а з другого — козацька старшина вже втратила своє колишнє значення виразника загальнонародних інтересів, що в попередньому сторіччі надавало їй величезної політичної сили. Власне кажучи, політика вимушеного примирення й хиткої рівноваги почалася ще в роки правління Петра I. Переконавшись у марності всіх своїх спроб самовільно господарювати на Україні, він приходить до думки, що «Малоросія» ще занадто сильна, щоб зламати її волю до незалежності, і що російській монархії ще доведеться рахуватися з цим. Час підтвердив розрахунки царя Петра. Його наступники ще довгий час проводили на Україні політику примирення й замирення, але, на жаль, шукали при цьому не миру й співробітництва з дружньою країною, а дедалі нових і нових способів обмеження українських прав і свобод. Одним з найпідступніших винаходів російського царизму було виховання в душах українців почуття вдячності за різноманітні царські «блага» й «милості». Якщо українські права не можна було просто відмінити й забути, то їх можна було «дарувати», а потім при нагоді знову забрати в «невдячних малоросів». І якщо це пробробити кілька разів, навряд чи хто вже пам'ятатиме, що ці права колись були суверенними. Проводячи цю тонку політичну гру, царський уряд протягом усього післяполтавського періоду багато разів то переводив українські справи в Сенат (прирівнюючи Україну до цілком безправних російських провінцій), то повертав їх до Колегії закордонних справ, начебто знову побачивши в ній союзну державу. Кілька разів таку «незалежність» одержував і Київ. Тільки не від Росії, а від Гетьманщини. І тоді козакам наказувалося терміново очистити «чужу» їм територію. Те саме відбувалося і з російським резидентом на Україні, Українською колегією, російськими членами генерального суду. Вони то з'являлися, то щезали, позначаючи цим приплиги й відпливи монаршого «благовоління» до «малоросів». Від цього ж залежала присутність чи відсутність на Україні російських полків, відповідних податків і різних поборів на їхню користь.

Подібна «непослідовність» могла б свідчити про нерозумність російської політики на Україні, якби за нею не стояли цілком виразні наміри привчити українське населення до думки, що всі українські власті хиткі й скороминучі і що справжні рішення приймаються в Петербурзі. Протягом багатьох десятиліть російська монархія могла діяти тут тільки так, покладаючи всі свої надії на методи повільного й непомітного умертвіння української свободи й руйнування авторитету гетьманської влади. Чинити якось інакше було ризиковано, а часто й просто неможливо.

СПРАВА в тім, що обставини на Півдні складалися так, що Росії був потрібний тут достатньо сильний і самостійний союзник, який взяв би на себе цілу низку важливих справ, коли основні сили й кошти російської держави поглинала Північна війна в Прибалтиці (1700—1721). Згодом, під час війни з Туреччиною в 1735 — 1739 роках, Росії потрібний був на Півдні економічно надійний тил і союзник, що мав би прекрасну армію. Як писала українська старшина вже цариці Єлизаветі, «Україна декілька років несла тягар» тієї війни, «утримуючи армію на квартирах, поставляючи провіант і фураж поставками, а ще більше відбиранням силою на підводи коней і волів від людей усяких станів, ще бралися з неї всілякі побори: волами й кіньми до кількох сот тисяч і всякими іншими потрібними для армії речами — за рахунок майбутньої плати, за квитанціями, а то й без квитанцій».

Навряд чи якась інша «провінція» Росії, розорена своїми ж чиновниками й вельможами, могла надати в той час таку послугу урядові. І з цим доводилося рахуватися. Велику залежність від України відчувала тоді Росія й у галузі культури. Мирне співробітництво двох народів виявлялося тут в основному в тому, що Україна безвідмовно і щедро ділилася своїми освіченими людьми, тоді як Росія відчувала гостру нестачу ідеологічних кадрів у зв'язку з перебудовою старої церковно-гуманітарної освіти на нову, переважно спеціальну, військово-технічну, що відповідала мілітаристським планам уряду. З 1704 до 1775 року Московська академія існувала лише завдяки притоку викладачів з Києва. При цьому українські професори привозили з собою і здібних учнів. Цим і пояснюється той факт, що, наприклад, у 1704 році з 34 слухачів курсу філософії лише три студенти мали російські прізвища. Решта були приїжджі «кияни». Довгий час Київ залишався лідером гуманітарно-духовної освіти, і «з православних отих Афін, — як писав смоленський єпископ Гедеон Вишневський у 1739 році, — вся Росія джерело премудрості черпала і всі свої новостворені училищні колонії напоїла й виростила». Засноване ним Смоленське училище єпископ Гедеон також вважав «насадженою колонією» Київської академії. Протягом багатьох десятиліть Київ утримував за собою роль духовної метрополії, найбільшого центру гуманітарної освіти й кузні ідеологічних кадрів, для всієї імперії. Особливо сильний вплив на російське життя, як сказали б тепер французи, «культурний імперіалізм» України проявлявся в першій половині XVIII століття.

Сліди цього унікального за своїми масштабами й результатами українсько-російського співробітництва знаходимо в багатьох старовинних російських містах, починаючи від Москви, де «головним над житлами директором» (головним архітектором міста) був за Меншикова випускник Київської академії Іван Зарудний, аж до найвіддаленіших міст Сибіру, архітектурні ансамблі яких створювали в той час все ті ж самі «кияни». «З 1702 до 1768 року, — пише знавець сибірської старовини С. Заварихін, — усі тобольські митрополити були вихідцями з України». Вони привозили з собою своїх майстрів і будували все на український лад, насаджуючи в російській провінції естетику українського барокко. «Вплив цей, — пише дослідник, — звичайно, ж, не минув безслідно для всього сибірського зодчества, аж до XIX століття, народжуючи часом форми вельми своєрідні». Знаменно також, що за Петра та його наступників найвидніші й вищі пости в церкві займали українці, «кияни». Вони відігравали роль своєрідних посередників між урядом, що проводив радикальну «революцію зверху», й народом, який не бачив у петровській «європеїзації» нічого, крім ще більшого закріпачення й зазіхання на духовну спадщину предків. У цих умовах для ролі ідеологів українські діячі були підготовлені набагато краще за інших. Вони розуміли необхідність реформ, які скорочували небезпечне відставання від Заходу (на Україні подібні зміни на терені культури й освіти відбулися ще в часи Петра Могили), й водночас їм була зрозуміла антипатія народу до петровських реформ, що несли в собі небезпеку однобічного технічного й економічного розвитку країни на шкоду її багатим духовним традиціям. Українські духовні діячі не поділяли також російського захоплення аж ніяк не кращими рисами «західного життя»: невірою, лібертенством (свобода від моральних заборон), гендлярським космополітизмом і ренесансним титанізмом, що розпалював полум'я примітивного честолюбства й війни всіх проти всіх. Петро I розумів двоїстість позицій українських ідеологів, але вміло її використовував у пошуках можливих компромісів між «прогресивними» верхами й «консервативними» низами.

ОДНАК справжня історична роль «киян» у культурному житті народів Росії проявилася дещо пізніше, коли, переживши страхіття біронівського терору, російське суспільство почало усвідомлювати небезпеку засилля іноземців, більшість з яких з Росією не пов'язувало нічого, крім прагнення до особистого збагачення. Оволодівши важелями авторитарно-абсолютистської влади, невеличка купка німців тримала в трепеті і страсі величезну країну. В роки біронівщини для багатьох стало зрозумілим, що схиляння перед усім іноземним зайшло занадто далеко й що привілейоване становище німців не відповідає їхнім справжнім заслугам. Чергова «двірцева революція» Єлизавети Петрівни мала патріотичний характер. Це була політична перемога, але попереду ще була боротьба в галузі культури. Потрібні були діячі, здатні відновити зневажені іноземцями патріотичні й релігійні почуття, зробити все необхідне, щоб усе слов'янське, вітчизняне, православне не сприймалось у майбутньому як щось варварське, дике, несумісне з поняттям європейської освіченості. Таку роль борця з надмірною європеїзацією й національним нігілізмом могли взяти на себе українські діячі, які мали вже чималий досвід боротьби з культурно-космополітичною експансією Заходу.

Тому не випадково, що українцям узагалі й зокрема українському духовенству належало помітне й почесне місце в так званій російській партії, що утворилася при дворі Єлизавети в перші роки її правління. Більше того, сорокові роки стали епохою загального визнання української культури в Росії, роками широкого захоплення всім українським, і особливо у вищих придворних сферах Петербурга. Коли з царського палацу втік на Україну придворний бандурист Любисток, почалася паніка. Єлизавета була ображена й обурена «невдячністю» улюбленого артиста. Його розшукали й повернули в Зимовий палац. Йому пожалували потомствене дворянство й багаті маєтки під Лубнами. Завидну кар'єру зробили також українці Марко Полторацький та Яків Шубський, які володіли прекрасними голосами. Придворний співак Тимофій Щербацький став митрополитом Київським, а потім і Московським. Про вплив діячів української культури в Петербурзі свідчить і те, що ідейним вождем російської партії був духівник цариці Федір Дуб'янський, а архієпископом петербурзьким — киянин Сильвестр Кулябко. До речі, до російської партії належав і улюблений придворний проповідник Гедеон Криновський. Ці люди дійсно знали, що можна й що потрібно було протиставити прагматичній ідеології НТР XVIII століття. Коли Гедеон Криновський обрушувався у проповідях «на мудрість віку цього, тобто надмірну курйозність (цікавість — **Авт.**), що не личить у речах божественних», він не казав при цьому нічого такого, чого б не знав кожний випускник Київської академії, будь-який культурний українець, вихований у дусі традицій християнського туманізму, закладеного в українське барочне мислення Іваном Вишенським та його послідовниками — прихильниками старозаповітної душевності, смиренності й людинолюбства. У проповіді Гедеона, проголошеній ним 29 липня 1755 року в присутності імператриці, є місце, в якому російські дослідники, погано знайомі з історією української етичної думки, бачать випад «реакційних церковних кіл» проти «прогресивного вченого-матеріаліста» М. Ломоносова.

Однак нічого «особистого» в словах Криновського не було. Він казав не про церкву й не про науку, а про аморалізм узагалі, про людей, які, оволодівши званнями, знаннями, почестями, багатствами, забувають про Бога, тобто про свою безсмертну душу, яка найменше за все потребує земних благ і почестей: «Бо багато хто з безрозсудних Адамових діток, як відчують у собі фортунину (якщо так можна сказати) щедрість, як побачать, що вони рангами, достоїнством і багатством від інших

дещо ві
більше,
вони роз
якимись
ми дарам
жають,
начебто
вони пло
немає на
то, кому
відповіда
що досл
цію, і од
сання с
бороде»
но при
з пропо
то навіт
конфлікт
в одіозн
церкви
дуже сп
ховних
а насам
чених те
нісних
й украї
основі
носова
ного н
Його на
на його
Розуму.
Укра
ходили
нальног
Вони зі
ки й м
страшну
розумов
витком
Те, що
ду духі
трудно
в твора

Анатолій МАКАРОВ

ОСТАННІЙ ГЕТЬМАН

ЧИ ТВОРЕЦЬ РУЇНИ?

го, крім прагнення до особистого збагачення. Оволодівши важелями авторитарно-абсолютистської влади, невеличка купка німців тримала в трепеті і страсі величезну країну. В роки біронівщини для багатьох стало зрозумілим, що схиляння перед усім іноземним зайшло занадто далеко й що привілейоване становище німців не відповідає їхнім справжнім заслугам. Чергова «двірцева революція» Єлизавети Петрівни мала патріотичний характер. Це була політична перемога, але попереду ще була боротьба в галузі культури. Потрібні були діячі, здатні відновити зневажені іноземцями патріотичні й релігійні почуття, зробити все необхідне, щоб усе слов'янське, вітчизняне, православне не сприймалось у майбутньому як щось варварське, дике, несумісне з поняттям європейської освіченості. Таку роль борця з надмірною європеїзацією й національним нігілізмом могли взяти на себе українські діячі, які мали вже чималий досвід боротьби з культурно-космополітичною експансією Заходу.

Тому не випадково, що українцям узагалі й зокрема українському духовенству належало помітне й почесне місце в так званій російській партії, що утворилася при дворі Єлизавети в перші роки її правління. Більше того, сорокові роки стали епохою загального визнання української культури в Росії, роками широкого захоплення всім українським, і особливо у вищих придворних сферах Петербурга. Коли з царського палацу втік на Україну придворний бандурист Любисток, почалася паніка. Єлизавета була ображена й обурена «невдячністю» улюбленого артиста. Його розшукали й повернули в Зимовий палац. Йому пожалували потомствене дворянство й багаті маєтки під Лубнами. Завидну кар'єру зробили також українці Марко Полторацький та Яків Шубський, які володіли прекрасними голосами. Придворний співак Тимофій Щербацький став митрополитом Київським, а потім і Московським. Про вплив діячів української культури в Петербурзі свідчить і те, що ідейним вождем російської партії був духівник цариці Федір Дуб'янський, а архієпископом петербурзьким — киянин Сильвестр Кулябко. До речі, до російської партії належав і улюблений придворний проповідник Гедеон Криновський. Ці люди дійсно знали, що можна й що потрібно було протиставити прагматичній ідеології НТР XVIII століття. Коли Гедеон Криновський обрушувався у проповідях «на мудрість віку цього, тобто надмірну курйозність (цікавість — **Авт.**), що не личить у речах божественних», він не казав при цьому нічого такого, чого б не знав кожний випускник Київської академії, будь-який культурний українець, вихований у дусі традицій християнського гуманізму, закладеного в українське барочне мислення Іваном Вишенським та його послідовниками — прихильниками старозаповітної душевності, смиренності й людинолюбства. У проповіді Гедеона, проголошеній ним 29 липня 1755 року в присутності імператриці, є місце, в якому російські дослідники, погано знайомі з історією української етичної думки, бачать випад «реакційних церковних кіл» проти «прогресивного вченого-матеріаліста» М. Ломоносова.

Однак нічого «особистого» в словах Криновського не було. Він казав не про церкву й не про науку, а про аморалізм узагалі, про людей, які, оволодівши званнями, знаннями, почестями, багатствами, забувають про Бога, тобто про свою безсмертну душу, яка найменше за все потребує земних благ і почестей: «Бо багато хто з безрозсудних Адамових діток, як відчують у собі фортунину (якщо так можна сказати) щедрість, як побачать, що вони рангами, достоїнством і багатством від інших дещо від[illegible]няються а найбільше, [illegible] пізн[illegible], що вони розумом чи силою, чи якимись іншими природними дарами багатьох переважають, то вже здається їм, начебто й не від землі взяту вони плоть свою мають і немає над ними нікого такого, кому б за справи свої відповідати вони мають». Якщо дослідники мають рацію, і однією з причин написання сатиричного «Гимна бороде» М. Ломоносова дійсно прислужилося це місце з проповіді Криновського, то навіть у цьому разі суть конфлікту варто шукати не в одіозній боротьбі науки й церкви (подібні пояснення дуже спрощують картину духовних шукань того часу), а насамперед у вже визначених тоді розбіжностях ціннісних орієнтацій російської й української культур. В основі світогляду М. Ломоносова лежить ідея безкінечного наукового прогресу. Його надихають безкінечні, на його погляд, можливості Розуму.

Українські мислителі підходили до проблеми раціонального пізнання інакше. Вони зіставляли успіхи науки й моралі й знаходили страшну невідповідність між розумовим і духовним розвитком сучасної їм людини. Те, що казав з цього приводу духівник Єлизавети, без труднощів можна знайти і в творах Григорія Сковороди (а вже його в прихильності до церковних авторитетів і нелюбові до науки запідозрити неможливо!). На думку філософа, щасливими робить нас не «мудрість віку цього», тобто не знання, не багатство, не влада, а тільки життя за недоступними розуму законами совісті, згідно зі своїм внутрішнім голосом.

Однак подібні зіткнення на світоглядному грунті не могли похитнути популярності українських церковних і ширше — культурних діячів у Петербурзі. У сорокові роки, коли сліпе захоплення всім західним минуло, багато росіян побачили в Україні свій ідеал — країну, яка, доторкнувшись до Заходу й узявши від нього немало корисного, втім, не втратила ні своєї самобутності, ні почуття національної гідності, ні віри предків. В Україні бачили прабатьківщину російської культури (що цілком справедливо!) й навіть землю обітовану, де й понині живуть вільні, прості й щасливі люди золотого віку.

Зачарування українським міфом було настільки великим, що навіть дочка Петра І, який явно недолюблював все українське, дивився на українців, як на потенційних «мазепинців», прибувши в серпні 1744 року до Києва, промовила свою знамениту фразу, в якій чути відгомін тодішнього шанування всього українського в петербурзькому суспільстві: «Возлюби мене, Боже, — сказала цариця, — в царстві небеснім Твоїм, як я люблю народ цей благонравний і незлобивий».

ЦІ Й БАГАТО інших фактів допомагають зрозуміти ту атмосферу, яка породила таку дивну історичну фігуру, як Олексій Григорович Розумовський (1709 — 1771). Крім вільного козацького походження, особливого шарму й витонченої, «м'якої» інтелігентності, властивої культурному українцеві, в нього не було абсолютно нічого, що мало б якусь ціну в очах петербурзьких аристократів. А проте саме його вибрала в чоловіки дочка Петра, цесарівна Єлизавета, йому симпатизували при дворі багато вельмож, про нього писали в посланнях іноземні посли. Разом з духівником цариці Федором Дуб'янським і єпископом новгородським Амвросієм Юшкевичем він стає вождем російської партії, другом і однодумцем канцлера Бестужева-Рюміна. Демонстративно відмовляючись від усіх постів, і залишаючись «приватною особою» за всього величезного впливу, він стає неофіційним послом України при російському дворі. Всі найважливіші справи Гетьманщини вирішувалися за його сприяння й участі. І зробив він для неї в сорокові роки не менше, ніж два останні гетьмани після Мазепи. Так, на початку царювання Єлизавети низкою сенатських указів росіянам заборонялося перетворювати українців у своїх кріпаків, було створено спеціальну комісію, яка обмежувала можливості російського начальства в захопленні вільних земель, скасовано тяжкі для населення повинності і списано недоїмки, в середині сорокових років жителів України «звільнено» від будівництва фортець, а всі російські полки виведено. Інакше кажучи, за декілька років було зроблено те, чого українські діячі добивалися десятиліттями.

Очевидно, є всі підстави гадати, що в Олексієві Розумовському в ті роки всі бачили єдиного гідного претендента на пост гетьмана, та проте в роки його найбільшого впливу це місце лишалося вакантним. Олексію Розумовському вистачило такту не займати те становище, яке змушувало б його грати роль маріонетки російського уряду на Україні. Досягнуті в українських справах успіхи не запаморочили йому голови. Він розумів, що все це лише подачки й милостині, які мож-

ГОЛОС України

ГЕТЬМАН

…ДЬ РУЇНИ?

…ться а най-
…ізн…, що
…и силою, чи
… природни-
…ьох перева-
…дається їм,
… землі взяту
…о мають і
… нікого тако-
…справи свої
… мають». Як-
… мають ра-
… причин напи-
…ого «Гимна
…оносова дійс-
…ся це місце
…риновського,
…му разі суть
… шукати не
…тьбі науки й
… пояснення
… картину ду-
… того часу),
… вже визна-
…жностях цін-
…й російської
…ультур. В
…у М. Ломо-
…дея безкінеч-
… прогресу.
… безкінечні,
… можливості

…мислителі під-
…демми раціо-
…ня інакше.
… успіхи нау-
… знаходили
…відність між
…уховним роз-
… їм людини.
… цього приво-
…изавети, без
…на знайти і
…рія Сковоро-

ди (а вже його в прихильності до церковних авторитетів і нелюбові до науки запідозрити неможливо!). На думку філософа, щасливими робить нас не «мудрість віку цього», тобто не знання, не багатство, не влада, а тільки життя за недоступними розуму законами совісті, згідно зі своїм внутрішнім голосом.

Однак подібні зіткнення на світоглядному грунті не могли похитнути популярності українських церковних і ширше — культурних діячів у Петербурзі. У сорокові роки, коли сліпе захоплення всім західним минуло, багато росіян побачили в Україні свій ідеал — країну, яка, доторкнувшись до Заходу й узявши від нього немало корисного, втім, не втратила ні своєї самобутності, ні почуття національної гідності; ні віри предків. В Україні бачили прабатьківщину російської-культури (що цілком справедливо!) й навіть землю обітовану, де й понині живуть вільні, прості й щасливі люди золотого віку.

Зачарування українським міфом було настільки великим, що навіть дочка Петра І, який явно недолюблював все українське, дивився на українців, як на потенційних «мазепинців», прибувши в серпні 1744 року до Києва, промовила свою знамениту фразу, в якій чути відгомін тодішнього шанування всього українського в петербурзькому суспільстві: «Возлюби мене, Боже, — сказала цариця, — в царстві небеснім Твоїм, як я люблю народ цей благонравний і незлобивий».

ЦІ И БАГАТО інших фактів допомагають зрозуміти ту атмосферу, яка породила таку дивну історичну фігуру, як Олексій Григорович Розумовський (1709 — 1771). Крім вільного козацького походження, особливого шарму й витонченої, «м'якої» інтелігентності, властивої культурному українцеві, в нього не було абсолютно нічого, що мало б якусь ціну в очах петербурзьких аристократів. А проте саме його вибрала в чоловіки дочка Петра, цесарівна Єлизавета, йому симпатизували при дворі багато вельмож, про нього писали в посланнях іноземні посли. Разом з духівником цариці Федором Дуб'янським і єпископом новгородським Амвросієм Юшкевичем він стає вождем російської партії, другом і однодумцем канцлера Бестужева-Рюміна. Демонстративно відмовляючись від усіх постів, і залишаючись «приватною особою» за всього величезного впливу, він стає неофіційним послом України при російському дворі. Всі найважливіші справи Гетьманщини вирішувалися за його сприяння й участі. І зробив він для неї в сорокові роки не менше, ніж два останні гетьмани після Мазепи. Так, на початку царювання Єлизавети низкою сенатських указів росіянам заборонялося перетворювати українців у своїх кріпаків, було створено спеціальну комісію, яка обмежувала можливості російського начальства в захопленні вільних земель, скасовано тяжкі для населення повинності і списано недоїмки, в середині сорокових років жителів України «звільнено» від будівництва фортець, а всі російські полки виведено. Інакше кажучи, за декілька років було зроблено те, чого українські діячі добивалися десятиліттями.

Очевидно, є всі підстави гадати, що в Олексієві Розумовському в ті роки всі бачили єдиного гідного претендента на пост гетьмана, та проте в роки його найбільшого впливу це місце лишалося вакантним. Олексію Розумовському вистачило такту не займати те становище, яке змушувало б його грати роль маріонетки російського уряду на Україні. Досягнуті в українських справах успіхи не запаморочили йому голови. Він розумів, що все це лише подачки й милостині, які можна дати й відняти, а справжніх прав і свобод Україна вже не мала, оскільки не було вже політичних сил, здатних захистити й відстояти їх. І тому Олексій Розумовський зволів за краще лишитися самим собою — приватною особою й неофіційним повпредом своєї країни в Петербурзі. І шкода, мабуть, що йому не вдалося вберегти від сумнівного гетьманства свого молодшого брата Кирила Григоровича Розумовського (1728 — 1803). Той був молодий, і, очевидно, старшому братові здавалося, що з часом з нього може вийти справжній державний діяч. Та він помилився. Якби Кирило Григорович і захотів зайнятися українськими справами серйозно, то цього не допустив би петербурзький уряд. Так воно й вийшло насправді: коли на початку шістдесятих років гетьман вирішив нарешті навести порядок у судових справах і почав свою запізнілу реформу управління на Україні, йому відразу ж запропонували подати у «відставку», а саме гетьманство остаточно скасовано. Все це свідчить про те, що російській монархії був потрібний не діяльний та енергійний гетьман, а людина, здатна своїми діями скомпрометувати саму ідею української державності. І, на жаль, російські власті таки знайшли в Кирилові Розумовському того, кого шукали. Він надав гетьманській владі невластивих їй рис помпезності, суєтності, заснував у Глухові якусь екзотичну монархію, й поводився зі старшиною не як з товаришами по зброї, а як «помазаник Божий», владар якогось «українського королівства». Нового гетьмана оточували охоронці, гвардійські сержанти й кінні гусари. Він утримував біля себе повний придворний штат. Його виїзди відзначалися незвичайною пишністю. У святкові дні в Глухові влаштовувалися урочисті походи й молебні з гарматною стрільбою. На офіційних паперах Розумовський писав, як якийсь монарх, «ми», «того заради наказуємо», «дано у Глухові» тощо.

Інша справа Кирило Розумовський. Цариця була для нього не тільки офіційною особою, а й невісткою. Між ними трьома були цілком дружні взаємини. І якби він хотів, то міг би уникнути настільки рясних і багатослівних запевнень у своїй догідливості. Та Розумовський чинив інакше й начебто забавлявся своїм добровільним блазнюванням. Його дивне самоприниження пояснюється ще й тим, що Кирило Григорович завжди почував себе суто приватною особою, змушеною грати роль державного мужа через каприз своїх могутніх друзів і родичів. Останнім справжнім гетьманом був у його очах Іван Мазепа, про що він не соромився говорити при своїх «придворних».

ЩЕ ОДНЕ ім'я запало в його пам'яті з дитячих літ — ім'я Івана Обидовського, даровитого небожа Мазепи, молодого ніжинського полковника й товариша багатьох київських письменників, художників, філософів. Його ранню смерть оплакувала свого часу вся культурна еліта України. Коли Олексій Розумовський відправляв свого молодшого брата за освітою за кордон, то виписав йому паспорт на ім'я Івана Обидовського. Очевидно, в цьому було щось символічне: чоловік російської цариці сподівався, що з часом і з його брата може вийти великий меценат, такий же друг і покровитель українських талантів, яким колись був знаменитий небіж Мазепи.

Та, на жаль, Кирилові Григоровичу не судилося виправдати сподівання старшого брата. Для уготованої ролі великого мецената (відразу ж після повернення з-за кордону його було призначено президентом Імперської академії наук!) йому не вистачило ні знань, ні чуття, ні художнього смаку. Сердега Розумовський і тут почувався підставною особою, якій доводилося балансувати на межі великого й смішного.

У всьому, що робить гетьман на терені культури, помітна якась нікчемність і дріб'язковість. Він не запрошує до себе на Україну кращих архітекторів, як повноправний керівник країни, а принижено вимолює їх у віце-канцлера М. Воронцова. Він турбується про надіслання до нього архітектурного генерала Кокоріна (зодчі тоді носили мундири) й буцімто не знає, що на самій Україні працювало тоді чимало першокласних майстрів, і тут його мати Наталія Дем'янівна, відома в Лемешах на прізвисько Розумиха, виявилася мудрішою від свого сина-гетьмана, хоч і була простою козачкою й у Геттінгені не вчилася. Вона не стала чекати, коли вивільниться від важливіших справ яке-небудь петербурзьке світило, й замовила собор у Козельці «місцевому» київському архітекторові, а насправді — великому зодчому України Іванові Григоровичу Барському. Його співавтором був А. Квасов. Так виник справжній шедевр, що не поступається кращим творінням В. Растреллі. В цьому соборі є й спільноєвропейські (італійські), й російські риси, та в цілому він самобутній і викликає інтерес як яскравий прояв бездумно-захмареного й безтілесно-примарного українського рококо.

З гетьманом Розумовським подібних архітектурних випадкостей не траплялося. Він не лишив по собі нічого великого. Все більш-менш помітне на цьому терені було зроблене до нього, після нього або просто без нього, хоча, потрібно сказати, жив він під час великих зрушень в архітектурному мисленні на Україні: обирали його на гетьманство й зустрічали в 1751 році біля архаїчного барочного собору св. Миколи у Глухові (1693), для його матері будував «український Растреллі» — І. Григорович-Барський, а самого його поховали в ним же збудованій невеликій батуринській Воскресенській церкві, відзначеній рисами суворого «класичного смаку».

Гетьман проявляв дивовижну байдужість до культурного життя ввіреної йому гетьманщини. Все значне, своєрідне, талановите на Україні пройшло повз нього непомітним. Він навіть не підозрював про те, що в нього як першої особи в національному уряді були цілком реальні шанси ввійти в історію культури свого народу, підставивши їй плече в той відповідальний момент її розвитку.

Та чомусь не його, а митрополита Тимофія Щербацького хвилювало те, що після пожежі в Києво-Печерській лаврі в 1718 році занепала видавнича справа на Україні. Митрополит добився від уряду права на відновлення діяльності лаврської друкарні. При цьому йому дозволено було друкувати лише релігійну літературу й лише старослов'янською мовою. Зберігав силу указ 1720 року, який зобов'язував цензора стежити за тим, щоб у книгах, які виходили на Україні, «ніякої різниці й особливого наріччя не було», тобто знищувати будь-які прояви української літературної мови, що в той час активно формувалася.

Офіційні обмеження призвели до того, що в уславленому столітті Розуму й Просвіти багато українських істориків, філософів, поетів, драматургів вже не мали можливості побачити свої твори надрукованими, а ті, хто хотіли працювати по-справжньому, мусили їхати до Петербурга й видаватися там по-російськи. Безглуздість такого становища полягала в тому, що Київська академія давала тоді кращу гуманітарну освіту, розвивала літературні таланти, а писати й друкуватися можна було тільки на берегах Неви. За Мазепи українські літератори друкували свої книги в Києві й Чернігові. Гетьман, який до того ж обіймав посаду президента Імператорської академії наук, не зробив нічого корисного для нової світської літератури на Україні й не запобіг небезпечному витоку талантів. При його величезному дворі не було ні відомих художників, ні поетів, ні істориків, ні філософів. То чи доводиться дивуватися тому, що саме за нього почався великий відплив українських талантів з України, поступове духовне збідніння народу. Про це свідчить хоча б той факт, що жоден з літературно обдарованих випускників Київської академії п'ятдесятих років не затримався в Києві, а російська література одержала цілу плеяду прекрасних видавців, журналістів, письменників і поетів. Тут доречно було б пригадати імена перших письменників-емігрантів, які реалізували свої обдарування поза Україною, й серед них незабутнього містифікатора, поліглота, схильного до абсурдизму байкаря й популярного в свій час романіста Федора Еміна, знавця української історії Миколу Бантиша-Каменського, видатного діяча просвіти графа Петра Завадовського, видавця знаменитого щотижневика «Всякая всячина» Григорія Козицького, редактора журналу «Трудолюбивий муравей», поета та історика Василя Рубана, автора знаменитої «Инструкции для комиссии о сочинении проекта Нового Уложения» Івана Хмельницького. Всі вони — випускники Київської академії 1747 — 1757 років. І всі вони не мали на Україні ніякої підтримки й змушені були виїхати. Григорій Сковорода лишився. І всі свої твори носив у торбі за плечима. В рукописах залишилися також твори багатьох українських філософів, які читали лекції в стінах Київської академії, — Сильвестра Кулябка, Амвросія Дубневича, Михайла Козачинського, Тихона Олександровича й Георгія Кониського. Не дійшли тоді до друкарського верстата літописи Самовидця, Величка, хроніки Грабянки, Лизогуба, Лукомського...

ГЕТЬМАН Розумовський навряд чи підозрював про ту трагедію, яку переживала українська культура, в часи його театрально-пишного правління. Можливо, він узагалі не задумувався про існування такої культури. Однак певна частка відповідальності за її розорення лежить на його совісті.

НА ЗНІМКАХ:
⊙ Кирило Розумовський. Гравюра Шлайдта з портрета Токе 1758 року.
⊙ Собор Різдва Богородиці в м. Козелець, збудований архітектором І. Григоровичем-Барським у співавторстві з А. Квасовим у 1752—1763 роках на замовлення Н. Д. Розумихи як родинний храм-усипальниця.

Рідна школа

Освітяни Львівщини вже рік працюють за регіональною концепцією української національної школи. «З цими галичанами працювати неможливо!» — раз по раз хапаються за голови їхні колеги з республіканського Міністерства народної освіти. Чому? Запитання риторичне. Щоб відповісти на нього, треба щонайменше побувати на вулиці Дарвіна, у Львові, в обласному управлінні народної освіти.

ЕВОЛЮЦІЯ НА ВУЛИЦІ ДАРВІНА

МАЛЕНЬКІ ГРІШНИКИ

У французів є такий гарний вислів «esprit d'escalier», якщо дослівно — «східцевий розум». Це коли тільки на сходах раптом починаєш розуміти, чого від тебе хотіли за дверима, з яких ти тільки що вийшов. Але вже пізно — повернення означає невдачу.

На Старосамбірщині мене перепитали: «Ви за кого — за Діда Мороза чи за Святого Миколая?» Я тоді ніяково стенула плечима і не знайшлася, що відповісти. «Бо наші діти і за того, і за того. Вони забажали, щоб на Новий рік їм і ялинку засвітили, і щоб Святий Миколай даруночки приніс. Але ж Дід Мороз — то чужинське, його Петро І з-за кордону запозичив. У нас же споконвіку був свій Дід Мороз — Святий Миколай», — продовжували галичани.

Поділ на «своє» і «чуже» сьогодні є дуже типовим. І робиться він не тільки для того, щоб синьо-жовтими прапорцями огородити власну територію. Якщо придивитися неупередженим оком, то добре забуте (чи то забите) «своє» завжди мало ознаки світськості й шляхетності. Цьогорічного травня на вулицях Львова знову з'явилися люди з білими й синіми квітами на грудях. Білі — в сиріт. Блакитні — в тих, хто має матір. Так на Галичині (востаннє в 1939 році) відзначали „День Матері.

У львівському дитячому садку, яким завідує Марія Бліда, замість звичного досі іконостасу героїв-вождів — ікона Божої Матері. До неї звертаються у молитвах діти.

— Молитва у програму не закладена, — коментує Наталя Міськів, одна з авторів програми Львівського обласного управління народної освіти «Українське дошкілля». Бо в нас є діти і католиків, і православних, і атеїстів. Але якщо дитина хоче молитися, то нехай молиться. Молитва очищає душу.

Зауважу, що в концепції української національної школи, розробленій галицькими педагогами, і, до речі, введеній у навчальний процес без експериментів («Сімдесят чотири роки експериментуємо. Скільки можна!» — аргумент самих педагогів), підкреслено, що «слід виховувати в учнів релігійну толерантність, пошанування права людей визнавати будь-яку релігію або не визнавати жодної».

Вище я згадувала про програму «Українське дошкілля». Перш ніж зупинитися на ній докладніше, наведу цитату з львівської вечірньої газети «Ратуша», яка в святкові дні вшанування матерів повідомила, що в американських газетах регулярно друкують рейтинг гріховності тих чи інших вчинків. Ось деякі дані американських соціологів, які за десятибальною системою визначили ступінь гріховності свого суспільства. Вийшла така картина: вбити — 9,9; зґвалтувати — 9,7; шпигувати на користь іншої країни — 9,2; обманювати дітей — 7,04; обманювати конгрес — 6,5; обманювати начальника — 5,3; лізти поза чергою — 4,2; займатися сексом до весілля — 3,6; вбити з жалю — 3,6...

Мовчки витягаю свій записник і порівнюю: вбивати чи знищувати все живе — гріх, казати неправду — гріх, ламати дерева — гріх, розкидатись хлібом — гріх, брати без дозволу чуже — гріх, шити в неділю — гріх...

Цей неписаний кодекс я занотувала з вуст дітей львівського дитячого садка № 116. Напевне, то звучить дещо казенно, але констатую: у нинішньому році в багатьох дошкільних закладах Галичини ввели таке поняття, як «гріх». Вихователь приводить до розуміння гріха через ігри, пісні, оповіді. Галичина завжди вирізнялася набожністю, християнською мораллю. Потім, правда, стався розрив між поколінням дідів та онуків. Львівські педагоги збагнули те і нині хочуть відновити наступність у вихованні дитини. Тому й відродження національної школи розпочали з відродження національного дитсадка.

— Уся наша програма побудована на народній педагогіці, етнопедагогіці, — розповідає Оксана Дідух, інспектор з дошкільного виховання обласного управління народної освіти. — Але не подумайте, що ми повторюємо ту ж «дитячу казарму», або, як сказав міністр оборони Язов, «камеру схову» лише з етнографічним колоритом. Основний наголос робиться на фізичному, моральному, інтелектуальному розвитку. Хочемо бачити своїх дітей добрими, здоровими, розумними.

Заїжджі туристи не без заздрощів підмічають: люди, які будували Львів, мали величезні гроші, але й смак також. У людей, котрі взялися відбудовувати Львів, грошей нині обмаль, проте смак лишився. І, схоже, з цим останнім, у найближчому столітті проблем не буде. Бо навіть у дитячих садках сьогодні проводяться уроки гармонії, уроки гарних манер. Діти цілком серйозно одягають своїх ляльок до театру, на забаву, прибирають вітальню, сервірують стіл до прийому гостей, купають немовлят, співають їм колискових. Напевне, тому і мрії, й бажання сучасних дошкільнят абсолютно інші, ніж, наприклад, були в моєму дитинстві. В дитячому садку, де завідуючою Марія Бліда, усі хлопчики хочуть бути козаками, а дівчатка — мамами. Можливо, їхні козачата будуть кращими, ніж ми.

НА БАГНЕТІ НЕ МОЖНА СИДІТИ

Так сказав Наполеон. Так любить повторювати директор Старосамбірської середньої школи Михайло Рашкевич, про якого я ще раніше багато чула і на Кіровоградщині, і в Донецьку, і в Херсоні.

— Тільки сьогодні ця наполеонівська думка звучить дуже трагічно. Зокрема, для тих людей, котрі думають, що наказами можна щось змінити, — каже Михайло Васильович. — Я давно відмовився від централізованих наказів, педколектив підтримав. Бо наказ — це багнет. А в школі все починається з освіченості вчителя. Пригадайте, кого із своїх наставників ви любили найбільше? Ерудитів. Пригадайте, чи була серед ерудитів, хоч одна зла, агресивна людина?

Вже третій десяток років раз на місяць ми збираємось усім педагогічним колективом і проводимо заняття в трьох напрямах (правда, третій з'явився лише два роки тому). Перший — підвищення професійного рівня. Другий — загальної ерудиції: знайомимося з міжнародними подіями, новинами економіки, культури, мистецтва. І третій — вивчення національної історії.

Хто ж читає ці лекції? Ігор Юхновський, Михайло Голубець, Роман Федорів, Роман Лубківський, Булат Окуджава, Віталій Коротич...

Місяців чотири тому на зборах районного відділу народної освіти мої педагогічні роздуми сподобалися двом-трьом, від сили п'ятьом із сорока присутніх. Це були сміливці, що штурмують небо, і не бояться звідти впасти.

— Перегляд змісту освіти, навчальних планів, педагогічних кадрів теж потребують сміливості. Як у вашій школі вирішується ця проблема?

— Мені дуже імпонує цьогорічна офіційна республіканська концепція національної школи. Якби вона з'явилася рік тому, то Львову не потрібно було б виробляти власну.

Галичан критикували за те, що, мовляв, автори знехтували предметами математики, фізики, російську літературу ввели до курсу літератури народів світу тощо. Але подивіться розклад уроків Старосамбірської школи і ви побачите, що на математику в нас припадає на три години більше, ніж пропонує державна концепція. Величезний плюс львівської концепції і в тому, що вона передбачала резервні години, тобто ті, якими можна оперувати залежно від ситуації.

— А як же специфічні навички трудового навчання?

— Ми дуже відриваємо школу від життя. Специфічні навички дає специфічна школа. Ми ж — загальну освіту.

— Нова концепція передбачає нові підходи до освітнього процесу. Наприклад, у наступному році чимало початкових класів Львівщини комплектуватимуться не за віком, а за розумовими і фізичними здібностями. Ваші прогнози щодо цього?

— Я давній і переконаний прихильник такого підходу. У новому році з семи перших класів Старосамбірської школи чотири вчитимуться за трирічною програмою, три — за чотирирічною. В класи дітей підбираємо за тестами.

Сьогодні багато говориться про психологічну службу в школі. Поки десь там чекають рішень, наказів, розпоряджень, ми вже маємо в школі штатного психолога.

— Але, напевне, далеко не всім батькам подобається те, що робить сьогодні ваша школа?

— Наведу приклад. Один учень нашої школи під час канікул заліз у сусідський сад і зламав гілляку. Газдиня приходить до директора та й просить покарати його. А я питаю: «Ви в його батьків були?». А вона відповідає: «Там немає до кого йти». От вирок системі: немає до кого йти!

Або батько привів сина до школи й благає: «Покарайте його, бо я вже не можу».

Сьогодні в більшості випадків у батьків сотні претензій до школи і жодної до себе. Я пропонував не виплачувати їм преміальних на підприємствах, де працюють, якщо в школі є серйозні претензії до виховання ними дітей.

— Кому сьогодні діти вірять більше — батькам чи вчителям?

— Ми стали свідками, коли школа хоче принести в уми батьків розуміння історії свого народу. Українська школа попри всі свої першочергові завдання повинна виховувати український патріотизм. І насамперед через повернення історії свого народу, історії інших народів, щоб мислити масштабно і бачити світ об'ємно. Інакше можемо знову покритися лушпинням облудних ідей і облудних слів.

Усі наші учні — а їх маємо понад тисячу — на свято Святого Миколая одержали від школи в дарунок «Малу історію України» Крип'якевича. На лінійці я їм сказав: «Діти, нехай цю книжку прочитають і ваші батьки».

— Чи є запитання, на які вам як педагогу важко відповісти своїм учням?

— Є. Чому ми допустили так багато помилок?

ДУМКИ НА СХОДАХ

Мені дорікнуть: виходить, лише для українців — своя національна школа. А як же всі інші? «Дуже просимо, — кажуть галичани, — не маєте бажання навчатися в українських — відроджуйте свої». Сьогодні на Львівщині працюють польські загальноосвітні школи, вірменські недільні школи, в єврейських класах проводять уроки викладачі з Ізраїлю. Національні групи існують і в дитячих садках. Так що ніхто не збирається нав'язувати свої моделі іншим народам.

Бентежить інше: іноді ми сліпо обожнюємо свою діаспору, нерідко намагаємось копіювати навіть їхні тенденції й уподобання. Але це хибний шлях. Розповідали, як в одну галицьку школу привезли зарубіжні діаспорні підручники. І дуже швидко з'ясувалося, що вони не відповідають сьогоднішнім вимогам освіти.

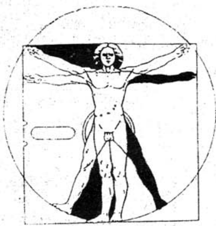
Пригадую розмову з педагогом, молодим канадським ученим Оксаною Винницькою, яка скрупульозно вивчала досвід роботи своїх львівських колег: «Потрібно орієнтуватися не на українську діаспору, а на світ. У Канаді українські діти основну освіту, за невеликим винятком, одержують в англомовних школах. Українські ж — в основному суботні чи недільні. А підручники, за якими вони вчаться, написані в 50—60-ті роки».

Це розуміють і самі галичани. «Хочемо босоніж, голопупими, з неандертальськими вигуками прийти до європейсько-державної України? То спершу: учітеся, брати мої!» — повторила якось услід за Михайлом Грушевським Ірина Калинець, народний депутат України, начальник Львівського обласного управління народної освіти.

Одна з неодмінних умов поступу — знання європейських мов. Галицька концепція, на жаль, не приділила цьому особливої уваги, як і не врахувала ще чимало тенденцій і реалій нашого життя. Але я свідомо не вишукую ці прорахунки. Бо, як кажуть все ті ж французи, давайте, врешті-решт, в оцінках усіх своїх благородних починань йти «від позитивного».

І нехай повернення до європейської школи через свою національну сутність буде першою прикметою удачі на шляху нашої державності.

Катерина КІНДРАСЬ, спеціальний кореспондент «Голосу України».
Львівська область.

Міжнародний центр інформаційних технологій

забезпечує українським абонентам цілодобовий вихід у Всесоюзну комп'ютерну мережу RELCOM, а також у комп'ютерні мережі США, Канади, Німеччини та ін.

З нами зв'язані тисячі абонентських комп'ютерів в СРСР, мільйони людей, що користуються електронною поштою у всьому світі.

Електронна пошта – це:

— передача повідомлень міжнародними комп'ютерними мережами в будь-який кінець світу;

— оперативний зв'язок з університетами, вузами і найбільшими науково-дослідними центрами земної кулі;

— доступ до баз даних різного профілю;

— обмін комерційною інформацією як всередині країни, так і з зарубіжними партнерами.

Освіта, наука, охорона здоров'я, комерція сьогодні немислимі без використання комп'ютерних мереж.

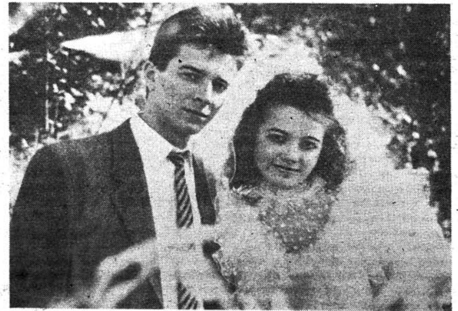
Разом з нами – у світ комп'ютерних комунікацій!

Наша адреса: 252010, м. Київ, вул. Січневого повстання, 13.
Телефон: 290-74-31;
факс: 290-89-34.

«ЧЕРВОНА РУТА-91»

Коли	Що	Де
9 серпня поч. о 19-00	Відкриття Всеукраїнського фестивалю сучасної пісні та популярної музики «Червона рута»	Стадіон «Металург»
10 серпня поч. о 16-00 і о 20-00	Змагання виконавців у жанрі поп-музики, І тур (початок)	Палац спорту «Юність»
11 серпня поч. о 15-00	Змагання виконавців у жанрі поп-музики, І тур (продовження)	Палац спорту «Юність»
11 серпня поч. о 17-00	Концерт українців із-за меж республіки «Українці всіх країн, кохаймося!»	Палац культури «Жовтневий»
12 серпня поч. о 15-00 і о 19-30	Змагання виконавців у жанрі поп-музики, І тур (закінчення)	Палац спорту «Юність»
13 серпня поч. о 18-00	Змагання виконавців у жанрі поп-музики, II тур	Палац спорту «Юність»
14 серпня поч. о 15-00 і о 19-30	Змагання виконавців у жанрі рок-музики	Палац спорту «Юність»
15 серпня поч. о 15-00 і о 19-30	Змагання виконавців у жанрі рок-музики	Палац спорту «Юність»
16 серпня поч. о 10-00 і о 14-30	Змагання співців-бардів	Палац спорту «Юність»
17 серпня поч. о 19-00	Концерт переможців «Червоної рути-91»	Палац спорту «Юність»
18 серпня поч. о 19-00	Закриття Всеукраїнського фестивалю сучасної пісні та популярної музики «Червона рута»	Стадіон «Металург» –

Поряд з цим відбуватимуться також концерт авангардної імпровізаційної музики, імпровізований концерт «Хто хоче...», виступи авангардних українських поетів, виставка творів за поезією В. Стуса, показ моделей сучасного українського одягу, молодіжні забави «Зажинки любові», театралізоване відкриття наметового містечка, народні свята Маковея, Обжинки, Розговіння, виставка квітів, екологічний похід скорботи, зустріч з народними депутатами України, наукові диспути. Щодня на Вознесенському майдані відбувається богослужіння, працюють відеосалон, художня виставка, проходять книжкові ярмарки, демонструються українські кінофільми.

...Ви хочете, щоб початок вашого спільного життя став надзвичайною подією, яка б запам'яталась назавжди?

Але як уникнути банальної метушні великого міста: пошуків затишного і в той же час недорогого банкетного залу, черг на замовлення транспорту тощо...

Не засмучуйтесь, якщо ви призначили весілля не раніше **15 вересня**, молодіжний центр **«Сплав»** комбінату **«Криворіжсталь»** пропонує вам казкову весільну подорож на узбережжя Чорного моря.

До ваших послуг комфортабельний транспорт, який доставить вас разом з вашими гостями у пансіонат «Парус» Скадовського району; весільний стіл, зручні номери для відпочинку, музична програма з цікавими обрядами, фото- та відеопослуги і навіть... власний перукар. А головне — море: срібне, ласкаве, неповторне...

Запевняємо: вартість подорожі не перевищить того, що вимагатимуть подібні турботи у місті або селищі, де ви живете.

Приймаються також заявки на колективний відпочинок протягом тижня.

Замовлення приймаються за адресою: Україна, 324006, м. Кривий Ріг, проспект Металургів, 22, Мол. центр «Сплав» комбінату «Криворіжсталь». Телефон для довідок: 23-48-89.

ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ «ЕЛЕКТРОНМАШ»

ПРОПОНУЄ:
Диски гнучкі магнітні ГМД-130
(Дискети)

для записування і відтворення інформації способом модифікованої частотної модуляції з номінальною щільністю запису 7958 переходів магнітного потоку на радіан і 3,8 доріжки на 1 мм.

Дискети ГМД-130 мають двосторонню подвійну щільність щільністю відповідають ТУ 25-7184. 002-87 і перевершують за своїми параметрами вимоги міжнародного стандарту 1 S 0 8378. Дискети виготовляються на обладнанні за технологією і з матеріалів провідних фірм Німеччини і Великобританії. У процесі виробництва диски підлягають 100-процентному контролю на якість, з використанням сучасних засобів і методів контролю. Інформаційна ємкість дискети 720 Кбайт, повна ємкість дискети — 1 Мбайт. Середній ресурс дискети у контакті з магнітною головкою на одній доріжці не менш як 20×10^6 проходів.

Наша адреса: 252180, м. Київ, вул. Велика Окружна, 4, виробниче об'єднання «Електронмаш».

Телефони для довідок:
відділ маркетингу 475-43-00, 475-98-18.
Відділ збуту — 475-92-24, 474-12-37, ВНТІ — 475-92-20.
Телетайп — 131062 «Космос».
Телефакс — 474-12-82.
Ми чекаємо на ваші замовлення!

Я ВАМ НЕ СКАЖУ ЗА ВСЮ ОДЕСУ...

Величезною підковою охоплює звідусіль Одесу меморіальний Пояс Слави, що проліг по місцях запеклих боїв захисників міста проти фашистів у 1941 році. На одному з споруджених там обелісків напис: «Тут ми стояли на смерть, щоб захистити життя». Декому, хто знає про Велику Вітчизняну лише з книжок та кінострічок, слова ці, можливо, здадуться надто пишномовними, але тільки не для ветеранів колишньої Приморської армії. Кажу так, бо й сам з перших днів був серед тих, хто зустрів ворога на підступах до міста. Став на його захист.

Власне, для мене, кадрового прикордонника, війна почалася, зрозуміло, не тоді, коли фашисти почали загрожувати безпосередньо Одесі, а з досвітку 22 червня. Місце на контрольно-пропускному пункті в порту разом з багатьма своїми товаришами одразу ж змінив на патрульну службу в складі терміново створених оперативних груп. Несли її переважно вночі, виявляли диверсантів та сигнальників, що їх засилали вороги. Знешкодили їх немало, та все ж перші бомбардування міста засвідчили, що цілі були визначені заздалегідь або ж указувалися спеціальними сигналами. В один з перших таких нальотів одразу дві бомби влучили в будинок, де мешкали ми. Відбувся контузією, кілька днів нічого не чув.

Та куди серйозніші випробування почалися після того, як наш загін прикордонників було реорганізовано в полк, виведено до села Свердлово, на заздалегідь підготовлені позиції. В перших числах серпня почалася 73-денна героїчна оборона Одеси. Кожен її учасник згадує ті далекі події по-своєму, виділяючи той чи інший епізод. Я теж не скажу за всю Одесу, але згадую багатьох побратимів — загиблих і живих. Особливо запам'яталося мені, молодому тоді командирові роти, 26 серпня, коли за день довелося відбивати десяток ворожих атак. Уже не румун, пошарпані підрозділи яких після боїв з нами змушені були залишити Свердлово, а гітлерівців, що їх змінили. Добре озброєні й навчені, вони все лізли й лізли на наші рубежі,

1941—1945

здавалося не буде цьому кінця-краю. Багато ворогів ми знищили, та й самі терпіли немалі втрати. Зранку мав я в роті 140 бійців, а під вечір їх уже не залишилося в бойових порядках і третини від тієї кількості. Ще під час однієї з ранкових атак фашистів й мене поранило в ногу, санітари наполягали, щоб залишив окоп, та було не до цього, треба було настроїти людей на відбиття чергової атаки. Вже надвечір, після другого поранення, коли почав непритомніти, винесли мене на плащпалатці з поля бою. Дізнався потім, що таки не пропустили тоді фашистів до Одеси. Навряд, правда, чи вдалося б це тільки одним бійцям нашого батальйону, що тримав там рубіж, адже більшість командирів і солдат загинула, одержала поранення. Та на підмогу підоспіло народне ополчення одеситів. З ходу зайняли вони місця вбитих та поранених в окопах — і разом з учорашніми прикордонниками таки зупинили ворога.

Пізніше буде підраховано, що ті, хто наступали на Одесу, мали перевагу над нами в живій силі в шість, а в озброєнні — у п'ять разів. То хіба ж не стояли червоноармійці й ополченці там на смерть, відбиваючи атаки такої ворожої навали?

Моє поранення частіпьки виявилося серйозним, що незабаром на одному з кораблів відправили мене через море, в Новоросійськ. Та не закінчилася для мене після цього війна. Невдовзі, після одужання випало тримати оборону в іншому, не менш кровопролитному місці — під Москвою. Був там і серед тих, хто у грудні почав відомий переломний контрнаступ. Отак розпорядилася доля: обороняв у перші ж місяці війни два міста-героя. Був нагороджений трьома бойовими орденами, багатьма медалями... А закінчив війну в боях на румунській території, там, звідки починався наступ на Одесу. Після взяття Констанци й Галацу повернувся на радянський берег Дунаю, щоб знову стати вартовим на кордоні...

І нинішнього серпневого дня, коли відзначатимемо початок оборони Одеси, ветерани Приморської армії знову зберуться на свою традиційну зустріч. Сподіваємося, що зійдуться-з'їдуться чоловік з п'ятсот. Щоразу з жалем констатую: дедалі меншає нас, бо ж і роки йдуть, і рани не минають безслідно. Згадаємо бойову молодість, підемо в трудові колективи, в інститути та школи, в піонерські табори. Нагадаємо новим поколінням, як боролися за незалежність рідної землі. Вважаємо це не зайвим, бо ж, хоч як не прикро про це говорити, дехто ставить під сумнів не тільки героїзм радянських воїнів-переможців, а й самі поняття патріотизм, Батьківщина. А це, як на мене, надто страшна помилка, яку не можна ні чимось виправдати, ні замовчувати. Правда про священну війну має жити завжди.

Сергій МАЦЕНКО,
учасник оборони Одеси, голова ради ветеранів Приморської армії.
Одеса.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Перший заступник головного редактора Анатолій ГОРЛОВ

Редколегія:

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

«Не ждіть рятунку ні від кого»—

СПІВАЄ МІНІСТР О. СЛЄПІЧЕВ ІНВАЛІДАМ І «ЧОРНОБИЛЬЦЯМ»

«Ти машина, ти залізна» — так називалася надрукована два місяці тому в «Голосі України» кореспонденція, в якій на прохання читачів редакція проаналізувала стан справ у республіці із забезпеченням індивідуальним транспортом інвалідів та ветеранів війни і праці, ліквідаторів аварії на Чорнобильській АЕС, а також прирівняних до них за пільгами. громадян. Тоді ж ми пообіцяли, що, як тільки Міністерство соціального забезпечення УРСР одержить фонди на легкові автомашини на поточний рік, неодмінно надрукуємо, скільки і яких машин буде виділено кожній області.

Минає час, і читачі справедливо запитують редакцію:

— Де ж ваша інформація? Чому мовчите?

«На мою думку, газеті слід щокварталу вміщувати статистичні дані по областях про виділені для продажу на пільгових умовах автомашини «Запорожець», зокрема і з ручним управлінням, — пише інвалід першої групи Є. Іваницький з Хмельниччини. — Численні інваліди будуть вам вдячні, адже на місцях органи соцзабезпечення нерідко махлюють чергами, продають автомобілі «своїм людям».

Автор листа в черзі за «Запорожцем» у міськсоцзабезі Деражні з 1989 року, а коли його отримає — про це немає ніяких відомостей.

«Мені виділено Тиврівським районним відділом соціального забезпечення автомобіль «Москвич» ще в другому кварталі 1989 року. Але й досі його не одержав. І ніхто толком не дає відповіді: чому? — скаржиться інвалід Великої Вітчизняної війни С. Півторак з Вінниччини.

«Я стою першим на придбання автомобіля «Таврія» ось уже чотири роки і кінця цьому не видно. Певно, до смерті не дочекаюся», — це рядки з листа інваліда Великої Вітчизняної війни К. Подольського з Куйбишівського району Запорізької області. Йому вторить інвалід з дитинства киянин А. Косюк: «Повірте, нам важливо знати, чи настане той час, коли «Таврії» виділятимуть для інвалідів. По Києву вони давно бігають, 1000 машин вже продали у Швейцарію, тепер готуються торгувати ними з Канадою, тільки своїм громадянам — зась!».

У багатьох листах читачі повідомляють про грубі порушення розподілу автомашин, виділених для інвалідів за фондами минулого року. Зокрема, про це пишуть Ф. Глоба з Жидачівського району Львівської області, П. Артеменко з Умані, Г. Нестеренко з Дніпродзержинська та інші.

«Мій чоловік, скалічений війною, — бідкається Ольга Данилівна Сотник з Дунаївців, що на Хмельниччині,— стоїть у черзі на «Жигулі» з травня 1985 року. Але коли ми прийшли до голови райвиконкому Глуховського попросити, щоб він розібрався, чому за шість років нам нічого не випадає, то він накричав на нас і вигнав з кабінету». Отакий голова місцевої Радянської влади!

«Машина — це наші ноги, — наголошують у листі інваліди І. Михайленко і В. Клименко з Чернігова. — Чекаємо в черзі вже п'ять років і все чуємо, ніби не виділяють фондів. А нас, фронтовиків, з кожним роком стає все менше і менше. Страшно подумати, що скоро настане той час, коли вже ці фонди і виділяти не буде потреби».

Здається, окремі керівні особи в республіці всіляко намагаються прискорити цей час. Кілька днів тому я поцікавився в Міністерстві соціального забезпечення УРСР: коли ж, нарешті, можна буде повідомити читачів «Голосу України» про те, скільки на нинішній рік виділено легкових автомобілів для інвалідів, «чорнобильців»? У відповідь показали лист міністра торгівлі УРСР О. Слєпічева від 18 липня ц. р., в якому він повідомляє Мінсоцзабез республіки і його органи в областях про те, що в поточному році Україна одержить лише 86 відсотків легкових автомобілів у порівнянні з минулим роком, з них: 37 тисяч «легковушок» належить продати цільовим призначенням, зокрема, за чеками БАМу; 40 тисяч машин виділяється колгоспам і радгоспам для стимулювання надпланового продажу зерна та іншої сільськогосподарської продукції; 31 тисячу намічено виділити на покриття заборгованості різним організаціям за фондами минулих років.

Отже, — категорично заявляє міністр торгівлі, — за погодженням з Кабінетом міністрів УРСР у цьому році ніяких фондів на продаж транспортних засобів в області, у тому числі і для органів соціального забезпечення, виділено не буде. Зрозуміли, шановні інваліди, «чорнобильці»? Як співається, не ждіть рятунку ні від кого!

Дивний міністр! Інший би енергійно шукав шляхи якнайповнішого забезпечення попиту, стукав би в усі урядові двері в Києві і в Москві,безпосередньо там, де машини роблять, а він спішить заручитися урядовою згодою щоб зняти фонди і жити спокійно.

Цікаво тільки знати, чи читали міністр О. Слєпічев і ті урядовці, які дали йому «добро», прийняті в цьому році Верховною Радою УРСР Закони «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Українській РСР» і «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали від чорнобильської катастрофи»? Якщо читали, то хто ж дав їм право нехтувати цими законами? Адже там чорним по білому написано, що інваліди і «чорнобильці» мають право першочергово одержувати транспортні засоби, причому на пільгових умовах або зовсім безплатно. Хіба наш парламент приймає такі соціально важливі закони для того, щоб замазувати людям очі?

Думається, що народні депутати зададуть ці запитання й міністрові О. Слєпічеву, і тим урядовцям, які його підтримали, на наступній сесії Верховної Ради УРСР.

Володимир ЧЕРКАС.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора Леонід Самойленко.

Чергові редактори — Світлана Писаренко. Тарас Петрів.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори:
Валентина Лукаш,
Ірина Бабич,
Галина Каблак,
Ольга Малкіна,
Євгенія Оратовська,
Олена Чоповська.

Верстальники:
Ольга Яценко,
Марія Солодюк,
Сергій Скаженюк.

Лінотиписти:
Наталія Позняк,
Віктор Процун,
Валентина Чичирко

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Індекс 60955.

Тираж 155.000

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03151521